

LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

GALATEA AMPOSTA

2n BAT C

2017- 2018

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	6
2. OBJECTIUS	7
3. CONTEXTUALITZACIÓ	7
4. QUÈ ÉS LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ?	8
5. HISTÒRIA DEL FEMINISME	10
5.1 Què és?.....	10
5.2 El feminisme premodern:.....	10
5.3 Primera onada: el feminisme il·lustrat.....	11
5.4 Segona onada: el feminisme sufragista.....	12
5.5 Tercera onada: el feminisme contemporani	13
6. QUÈ ÉS LA COSIFICACIÓ?	14
6.1 QUINA RELACIÓ TÉ AMB LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ?.....	15
6.2 LA COSIFICACIÓ A LA SOCIETAT	18
6.2.1 ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ	18
6.2.2 A LA PORNOGRAFIA	25
6.2.3 VIOLACIONS DE GUERRA.....	27
7. QUÈ ÉS L'ASSETJAMENT AL CARRER?	28
7.1 QUINA RELACIÓ HI HA AMB LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ?	31
7.2 TIPUS D'ASSETJAMENT A LA SOCIETAT:.....	31
7.2.1 ASSETJAMENT EXPRESSIU	32
7.2.2 EL "PIROPO"	33
7.3.3 ASSETJAMENT FÍSIC.....	38
7.3.4 PERSECUCIONS.....	39
7.3.5 EXHIBICIONSIME.....	39
8. L'ARREL DEL PROBLEMA	40
8.1 EDUCACIÓ BASADA EN ESTEREOTIPS.....	41
8.2 CULPABILITZACIÓ	42
8.3 NATURALITZACIÓ	46

8.4 LA VIOLACIÓ COM A DISPOSITIU NARRATIU	47
8.5 DESMUNTANT L'AGRESSOR	49
8.6 EDUCACIÓ FEMINISTA	50
9. PART PRÀCTICA	51
9.1 ENTREVISTA.....	51
9.2 ENQUESTES NOIES.....	58
9.3 ENQUESTES NOIS.....	65
10. CONCLUSIÓ	72
11. BIBLIOGRAFIA.....	74
11. ANNEXOS	77

“Somos el sexo del miedo, de la humillación, el sexo extranjero”

-Virgine Despentes-

AGRAÏMENTS

Abans de començar vull agrair a totes les persones que m'han ajudat durant l'elaboració d'aquest treball.

A les meves amigues per resoldre'm els petits dubtes en els quals em bloquejava i calmar-me i donar-me suport en els moments necessaris.

A la Mercè Otero Vidal, voluntària al centre de documentació de Ca la Dona, per rebre'm i ajudar-me amb la bibliografia i aspectes formals d'aquest.

Al David Cuadrado per oferir-me també bibliografia i mostrar-se disposat a ajudar-me en la recerca d'informació i en l'estructuració.

A la Bet Canals per buscar un moment lliure per poder fer-li una entrevista i a més tenir una xerrada força interessant.

També a l'Ester, la meva mare i la Laia, la meva germana, per controlar els meus nervis i revisar juntes la feina cada cop que no tenia clar algun aspecte.

A les companyes de Crit de Pit, per proporcionar-me informació i experiències i interessar-se per com portava el treball i especialment a la Sara Cabrera per brindar-me l'oportunitat de fer una entrevista pel programa de ràdio DesFem.

I per últim a la meva tutora del treball de recerca, qui amb paciència m'ha guiat durant tot el treball i sobretot ha confiat en mi des del principi, tot i el xocant títol i tema del treball.

1. INTRODUCCIÓ

En començar a pensar el tema del treball ja sabia que volia fer-lo sobre quelcom relacionat amb les dones, ja que és un tema que m'interessava molt i que per tant, em motivaria de forma especial.

El tema de la cultura de la violació se'm va acudir un dia a classe de literatura catalana llegint el llibre "Solitud" de Víctor Català (Caterina Albert). En aquell moment vam llegir la part en què violaven a la protagonista i vaig pensar que en molts llibres apareixien violacions però no es tractaven com a res greu. Vam llegir el capítol i sense comentar res vam passar al següent. Això és el que em va xocar no entenia per què no es parlava i es tenia tan naturalitzat. De sobte, em va venir al cap el terme cultura de la violació que ja havia escoltat però no sabia ben bé què significava, d'aquesta manera vaig proposar el tema a la meua tutora.

Vaig decidir que no buscaria un títol literari, ja que *La cultura de la violació* era un títol que impactaria, perquè les paraules "cultura" i "violació" no solen aparèixer juntes i crea un sentiment de curiositat. Aquest terme va sorgir a la dècada de 1970 als Estats Units i bàsicament descriu una cultura en la qual la violació és un problema social i cultural i és acceptada i normalitzada a través de diferents mecanismes.

A l'anar avançant en el treball, sobretot a l'estiu em vaig adonar que la bibliografia era molt reduïda, tant que vaig pensar a canviar de tema. Però finalment vaig seguir endavant. Tot i ser un terme que va sorgir fa anys, no hi havia molta informació. Això va provocar que hagués de fer una recerca més gran i que hagués de tenir en compte moltes fonts i extreure molt poc de cadascuna. Una altra limitació del treball és que a mesura que anava desenvolupant les idees, alguna d'aquestes, em portava a una altra que no tenia res a veure amb la cultura de la violació però estaven íntimament relacionades. És a dir, cada concepte estava com en una gran xarxa i no es podia entendre sense un altre. Per aquest motiu vaig decidir fer una contextualització per aclarir des de quines bases partia.

2. OBJECTIUS

Al principi del treball volia demostrar que existia actualment una cultura de la violació a la nostra societat. Aquesta hipòtesi era molt complicada de poder afirmar-la o no, així doncs vaig començar el treball sense un objectiu gaire clar.

Finalment vaig decidir que l'objectiu seria demostrar si els i les joves estaven afectats per la cultura de la violació i en quin grau, per tant partiria de la hipòtesi que:

La cultura de la violació opera en les i els adolescents que cursen 4t d'ESO i batxillerat del meu institut, és a dir, pateixen i són partícips dels mecanismes en els quals aquesta se sustenta i que a més, opera en un grau mitjà.

3. CONTEXTUALITZACIÓ

Aquest treball parteix de la idea de que vivim en un sistema capitalista i heteropatriarcal, on les dones estan sotmeses a diferents opressions exercides de diverses maneres i amb diferents mecanismes per la societat afavorint així l'home blanc i heterosexual. Per tant es contempla que la dona i tots els altres col·lectius oprimits viuen certes opressions que els homes blancs heterosexuals no pateixen i que per tant no en són del tot conscients.

El treball està centrat sobre tot en la relació de gènere, és a dir només contempla la situació de la dona, tot i sabent que el terme cultura de la violació tracta sobre relacions de poders, no específicament de gènere.

4. QUÈ ÉS LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ?

El terme cultura de la violació fou utilitzat per primera vegada a la dècada de 1970 per la segona onada del feminisme a Amèrica¹. El primer ús es data al 1974 al llibre *Violación: el primer libro de consulta para la mujer* editat per Noveen Connell i Cassandra Wilson juntament amb *Contra nuestra voluntad: Hombres, mujeres y la violación* de Susan Brownmiller.

El *Marshall University of Women's Center* defineix aquest concepte d'aquesta manera:

La cultura de la violació és el entorn en el qual la violació ostenta una posició preponderant i en el qual la violència sexual infligida contra la dona es naturalitza i es troba justificació tant en els mitjans de comunicació com en la cultura popular. La cultura de la violació es perpetua mitjançant l'ús del llenguatge misogin, la despersonalització del cos de la dona i el embelliment de la violència sexual, donant lloc a una societat despreocupada pels drets i la seguretat de la dona.

Podem acceptar aquesta definició però si investiguem una mica més trobem que una investigació d'Estats Units portada a terme per *Centers for Disease Control and Prevention (CDC)*, estima que un de cada sis nens ha sigut abusat sexualment abans dels 18 anys. Així doncs com diu Brigitte Vasallo a les persones no les uneix el fet de ser violades per ser dones, sinó ser violades per homes. Però el tema tampoc tracta de homes violadors, sinó de les estructures de poder (masclisme, racisme, etc.) que es creen amb diferents mecanismes.

---

¹ La segona onada feminista (1960-1980), a diferència de la primera que s'enfocava en els obstacles legals, es centra en una varietat de temes com la família, la sexualitat, la desigualtat no oficial ...

QUINS ELEMENTS LA FORMEN?

La cultura de la violació es manifesta de diverses maneres i algunes d'aquestes són les següents: culpabilització de la víctima de l'agressió ja sigui per la roba, la seva actitud, la consumició de drogues, etc., advertències i consells a la dona per actuar de determinades maneres, acceptació del assetjament al carrer prenent-lo com un compliment, n'és un exemple les floretes, mot utilitzat com el conegut "piropo" en castellà², el llenguatge misogin, la cosificació, els acudits, la música i tot un seguit d'elements de la cultura popular.

Concretament analitzaré la cosificació, l'assetjament i la educació dels i les joves.

---

² Utilitzo el mot "piropo", en tot el treball, ja que floretes té un significat positiu i és el que es vol evitar.

5. HISTÒRIA DEL FEMINISME

Per entendre del tot el treball, ja que parteix d'una mirada feminista, farem un breu repàs per la història del feminisme.

5.1 Què és?

El feminisme és un moviment social i polític que s'inicia formalment a finals del segle XVIII, tot i que encara no té aquest nom, i que suposa que les dones prenguin consciència com a grup o col·lectiu humà, de l'opressió, dominació i explotació de què han sigut i són objecte per part del col·lectiu masculí en el si del patriarcat sota les diverses fases històriques de model de producció, la qual cosa les mou a l'acció per a l'alliberació del seu gènere amb totes les transformacions de la societat que aquesta requereixi.

5.2 El feminisme premodern:

Es considera feminisme premodern tots els pensaments fins a la revolució francesa. No es pot anomenar feminisme com a tal, però sí que hi havia moltes dones que s'adonaven de les diferències i opressions que patien i volien canviar-ho. A l'antiguitat hi havia dones com Aspàsia de Milet (470aC-400aC) que defensà l'educació de les dones i Hipàtia d'Alexandria (360-401 dC) que va ser una gran matemàtica i la van assassinar pel perill que podia suposar una dona savia.

A l'edat mitjana van destacar dues dones. Una va ser Guillermina de Bohèmia que fundà una església exclusiva per a les dones al segle XIII i finalment va ser denunciada per la inquisició. La segona va ser la filòsofa i poetessa Christine de Pizan considerada la primera escriptora professional de la història.

Amb l'arribada de l'edat moderna i l'humanisme va cobrar força la idea que la cultura, el saber i l'educació eren quelcom universal i la dona va veure canviar tímidament la seva condició.

5.3 Primera onada: el feminisme il·lustrat

No es pot parlar encara d'un moviment feminista organitzat sinó de quelcom més de caràcter individual o aïllat. La primera onada comença a la revolució francesa i acaba a mitjans del segle XIX.

A França i Anglaterra, especialment, entre finals del segle XVIII i principis del segle XIX, es començà a gestar la idea que les dones no estaven reconegudes com mereixien en molts aspectes. Arribaren a la idea que la condició d'inferioritat de les dones no era una qüestió natural sinó que era producte d'un deficient i limitat accés a l'educació. Per això van reclamar la igualtat d'oportunitats. Les dones il·lustrades van desenvolupar un debat, entorn l'accés de les dones a l'educació i a la ciutadania, centrant-lo en la igualtat d'intel·ligència, per superar la seva condició de subordinació enfront dels homes.

En l'any 1789 es promulgava La Declaración de los Derechos del Hombre y del Ciudadano i una de les dones protagonistes de la primera onada, Olympe de Gouges, va publicar dos anys després la Declaración de los Derechos de la Mujer y la Ciudadana. Reivindicava la independència de la dona, l'aplicació de les mateixes lleis, la llibertat d'expressió i la igualtat en els drets econòmics. Va ser guillotinata el 1793 pels seus ideals.

A Anglaterra la figura més rellevant va ser Mary Wollstonecraft, autora de la Vindicación de los derechos de la mujer, la seva gran aportació va ser plantejar si el paper de la dona era natural o era producte de la manca d'igualtat.

Després de tots aquests avenços va haver-hi un retrocés, no només no es van concedir els drets que reclamaven sinó que les van oprimir encara més.

5.4 Segona onada: el feminisme sufragista

Aquesta onada va des de mitjans del segle XIX fins a la segona guerra mundial. El tema que va destacar més en aquesta onada va ser el reclam al dret a vot i a la participació política. “*El sometimiento de la mujer*” de John Stuart Mill i Harriet Taylor es considera que és l’obra que dicta les bases del sufragisme, un corrent que va cobrar molta força als Estats Units i Anglaterra. La revolució industrial va suposar una transformació en la vida de les dones, les migracions del món rural al món urbà van fomentar un canvi de paradigma. Els homes passaven a treballar a les fàbriques i les dones es quedaven a casa a diferència de quan treballaven al camp. A causa d’aquesta desigualtat el treball de la dona, el domèstic, es va considerar inferior perquè no produïa diners. Tot i això treballar no va millorar la seva situació, ja que treballaven més hores i cobraven menys.

Arran d’aquestes opressions van sorgir diversos moviments com el feminisme liberal, que volien escollir i ser escollides, no criticaven el sistema polític sinó que volien participar en ell. També defensaven l’abolicionisme, com la màxima representant Sojourner Truth. A Anglaterra van sorgir les *suffragettes*, dones de classe alta que van portar el moviment al territori de l’activisme i van demostrar un enorme poder de lluita i d’associació. L’acció més destacada va ser la de l’Emily Wilding Davison que va posar-se davant un cavall del rei Jordi IV i va morir quatre dies després per culpa de les ferides. Un altre moviment va ser el feminisme socialista que a part de voler la igualtat entre homes i dones, buscaven la igualtat social. Aquestes criticaven el feminisme liberal que el titllaven de burgès, tot i que participaven en els moviments sufragistes que demanaven el vot. L’últim que va sorgir va ser el feminisme anarquista, defensaven l’esforç personal de les dones per acabar amb el sistema que les oprimia. Una de les principals propulsores va ser Emma Goldman que no creia en el fet que l’accés al treball fes a les dones més lliures. A Espanya va ser molt important Frederica Montseny la primera dona ministra.

Sojourner Truth,
Font: Google imatges

5.5 Tercera onada: el feminisme contemporani

La tercera onada comença amb les revolucions dels anys 60 i dura fins a l'actualitat. Una vegada aconseguit el dret a vot i altres drets polítics, les dones, encara oprimides en molts altres aspectes, van haver de canviar la forma de la lluita i els objectius d'aquesta.

Entre la segona guerra mundial i les revolucions dels anys 60 va haver-hi un període en què es va tornar als valors tradicionals i Betty Friedan ho va anomenar com "la mística feminitat" on les dones eren les reines de les seves cases, tenien nous electrodomèstics, cases amb jardí i revistes que aconsellaven com tenir cura dels fills i de l'economia.

A la dècada dels 60 van sorgir els moviments antisistema, pacifistes i antiracistes a causa de la disconformitat davant les guerres, com la de Vietnam; es van produir esdeveniments com el Maig del 68 i les protestes dels afroamericans. Van aparèixer noves corrents que lluitaven per la igualtat social i cultural, també es volien aconseguir els drets sexuals i van afirmar que el patriarcat era l'arrel de totes les opressions. Sorgí el lema "el què és personal és polític" sota el que es debatia la sexualitat de la dona i la violència cap aquesta entre altres temes.

A partir dels anys 80, es pot considerar de la tercera onada o d'una possible quarta, van adquirir molta rellevància les diversitats femenines, no existia un únic tipus de dona ni de feminitat, es va donar veu als col·lectius LGTBI, al multiculturalisme i a la sororitat³.

En el feminisme liberal destacà Simone de Beauvoir amb la seva obra "El segundo sexo" que es considera una de les obres clau de la tercera onada. El pensament més important que va aportar va ser el de "Dona es fa, no es neix".

Simone de Beauvoir,
Font: Google imatges.

³ Solidaritat entre dones en el context patriarcal.

6. QUÈ ÉS LA COSIFICACIÓ?

Com ja he dit anteriorment la cosificació és un dels elements que perpetua la cultura de la violació en la societat. Però què entenem per cosificar?

*f. Consideración de una persona como una cosa.*⁴

Així doncs entenem que la cosificació consisteix a tractar la dona com un objecte, però no com un objecte qualsevol sinó com un objecte sexual, ignorant així les seves capacitats, habilitats intel·lectuals i personals .

El concepte de la cosificació de les dones va sorgir, concretament, amb el feminisme de la segona onada, és a dir, als anys 70. Tot i que el terme és relativament recent, no és un fenomen nou. Durant la il·lustració francesa (segles XVII i XVIII) es va generar un intens debat sobre la funció dels pits femenins. En l'obra de teatre d'Alexandre Guillaume Mouslier de Moissy del 1771 "La Vraie Mère"⁵ , el personatge principal femení acusa el seu marit de tractar-la com un objecte de gratificació sexual:

“¿Son tus sentidos tan burdos como para considerar estos pechos –respetables tesoros de la naturaleza – como simples adornos, destinados a ornamentar el pecho de las mujeres?”⁶

---

⁴ Definició de cosificació extreta de la RAE.

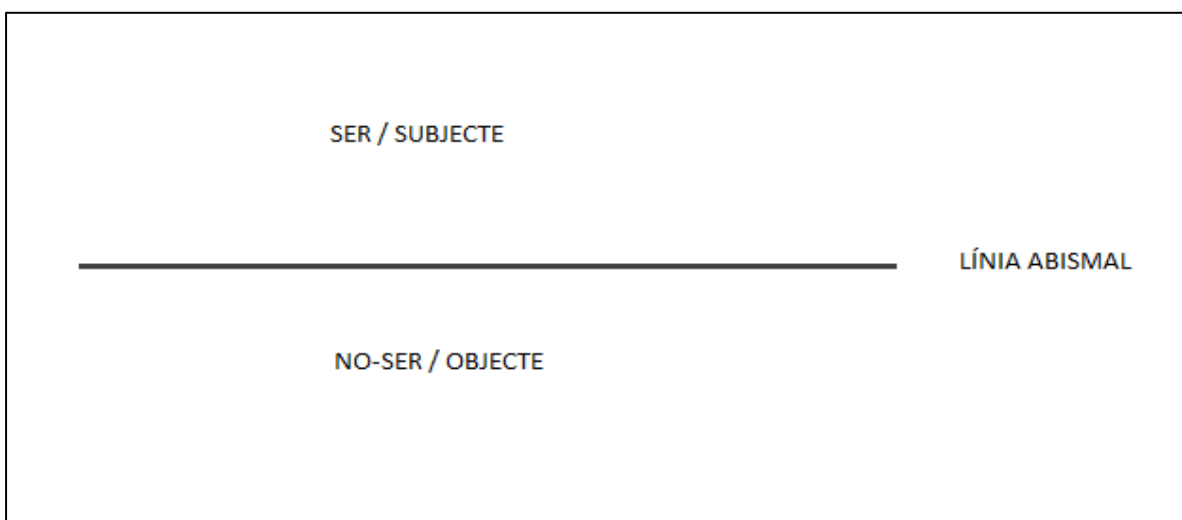
⁵ "La verdadera mare" drama, comèdia didàctica.

⁶ Fragment de l'obra "La vraie mère" en el qual reivindica que els seus pits no són per satisfer cap home.

6.1 QUINA RELACIÓ TÉ AMB LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ?

La relació que existeix entre la cosificació i la cultura de la violació és molt estreta. L'única raó per a existir d'un objecte és pertànyer, aquest passa a existir a través del subjecte i aquest utilitza la violació com a mitjà.

Com tot objecte, té un subjecte, el qual és l'home. Aquest fenomen es pot explicar a través d'aquesta imatge:

Font pròpia

Entre el subjecte i l'objecte hi ha una línia abismal, és a dir, que l'objecte mai passarà a ser el subjecte. En aquest cas la relació de poder de l'home sobre la dona romandrà sempre. Amb aquesta imatge també es pot explicar el racisme, el subjecte és la persona blanca i l'objecte la persona racialitzada⁷.

⁷ Persona no-blanca.

Tal com ens diu Brigitte Vasallo⁸: “ La violación es un regalo de existencia para el objeto”. Podem entendre aquesta frase com que molts homes consideren la violació un compliment, ja que si, per exemple, ets lletja o no compleixes els cànons de bellesa establerts, ni l’home més necessitat et voldrà violar. La Brigitte Vasallo és molt activa a les xarxes socials i en un comentari que va fer sobre les agressions de Colonia, Alemanya,⁹ va rebre molt *tweets* com aquests que donen a entendre que les dones haurien d’estar agraïdes del fet que algú les vulgui violar.

Font : *La cultura de la violación: apuntes desde feminismos decoloniales y contrahegemónicos*

Al primer comentari podem llegir : “Mai tindràs aquest problema ni pagant”. Al següent diu: “A aquesta <<bollera femigrulla>> no la viola ni el moro més necessitat. aaaarrgggg.” Per últim trobem: “a tu no et viola ningú per lletja!!!!”

⁸ Xerrada *Jornadas Hypatía 2016-2017* el 2 de febrer a Burgos.

⁹ Al cap d’any de 2016 va haver-hi una onada d’agressions a dones a Alemanya, el tema va ser molt polèmic.

No només trobem aquests comentaris i tipus de pensament sinó que també hi ha el concepte de violació correctiva, és a dir, com a càstig.

Quan una dona surt de l'heteronormativitat, per exemple, és lesbiana, ha d'escoltar molts comentaris de com els homes a través de la violació les farien heterosexuales. També pel seu aspecte físic, o pel caràcter s'escolten comentaris com: "a tu el que et cal és un <<buen polvo>>". Per això es parla de violacions correctives, ja que al sortir de les normes establertes se les ha de castigar perquè siguin més dones, és a dir, la dona lesbiana ha de ser heterosexual i la dona que no s'arregla perquè suposadament no té relacions sexuals, s'ha de vestir, pentinar i/o maquillar adequadament.

Un dels exemples que trobem de violacions correctives va ser el polèmic cas de la Higuí, una dona lesbiana que va ser violada per ser homosexual i va apunyalar al seu violador i finalment va ser condemnada per defensar-se.¹⁰

Aquesta afirmació queda recolzada per l'escriptora feminista Virgine Despentes en el seu llibre Teoria King Kong on explica que quan la van violar, va ser el moment en el qual es va sentir més dona.¹¹

Tots aquestes accions es duen a terme per causa d'aquesta idea de la línia abismal on es veu a la dona com un objecte i que per tant es pot utilitzar.

---

¹⁰ Informació del cas: http://www.playgroundmag.net/noticias/actualidad/Higui-Argentina-violencia-agresion_0_1963603640.html

¹¹ Veure pàg. 77. (Annex)

6.2 LA COSIFICACIÓ A LA SOCIETAT

A la societat trobem en moltes coses quotidianes un fenomen de cosificació, només cal caminar pel carrer i observar els anuncis que ens anem trobant, per exemple.

En aquest apartat analitzaré els següents exemples de cosificació a la societat; la cosificació que trobem als mitjans de comunicació, com anuncis i notícies, a la pornografia i a les violacions de guerra.

6.2.1 ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ

La major part del nostre coneixement social i polític, així com les nostres creences sobre el món, provenen de les informacions que veiem, llegim o escoltem diàriament. Una de les pràctiques discursives, a part de la conversa quotidiana, amb què més freqüència es practica és el seguiment de notícies a la premsa i a la televisió. Els mitjans de comunicació pretenen informar, anunciar, entretenir, etc. Però aquests mitjans no són neutres, sinó que al llarg de tot el discurs informatiu van construint una realitat i indirectament envien molts missatges a les espectadores entre ells molts que fan referència a la cosificació de la dona.

Entrevistes:

Normalment les entrevistes que es fan als mitjans de comunicació són a personatges famosos o coneguts per la seva feina. Les preguntes que fa l'entrevistador giren en torn la feina, per exemple una pel·lícula o un llibre. Però moltes vegades trobem que si en aquest cas la persona entrevistada és una dona, es fan preguntes que no tenen res a veure. Pregunten per la roba que porten, per la vida personal i deixen en segon pla la feina que han realitzat, cosa que no fan quan es tracta d'un home.

En aquest vídeo: <https://twitter.com/BuzzFeedLola/status/920583169069502465>, es troba un petit recapte de moltes preguntes no professionals que es fan a les famoses i una crítica a aquestes. Alguns exemples són : quin dissenyador prefereixes? Com compagines la vida professional amb ser mare? De quina marca és la roba que portes?

Anuncis:

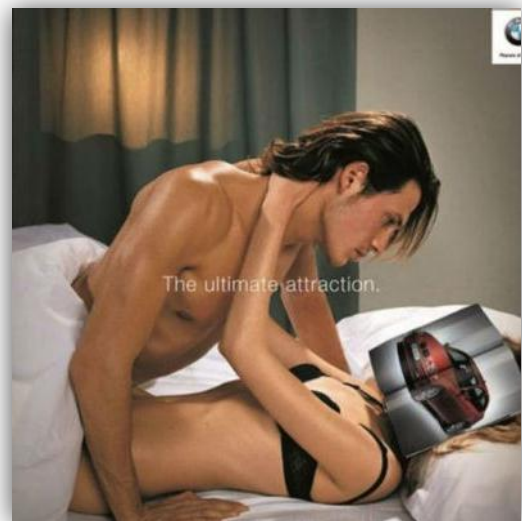
Molts anuncis de televisió, revistes o Internet mostren a una dona cosificada, ja que per vendre qualsevol producte se sol recórrer al cos de la dona per cridar l'atenció de l'espectador.

Però com es pot reconèixer si un anunci està cosificant sexualment una dona?

La sociòloga americana Caroline Heldman ha dissenyat un test anomenat el Test de l'Objecte Sexual (TOS), que permet identificar la cosificació en les imatges davant d'una resposta afirmativa a qualsevol de les set preguntes següents:

1. La imatge mostra únicament una part o parts del cos de la persona?

Mostrar només certes part del cos facilita a veure a la persona com un objecte, ja que esborra qualsevol signe d'individualitat transmès pels ulls i/o la cara, per exemple, si no es mostra el cap, com a la imatge.

Anunci de la marca de cotxes BMW

Font: Google imatges

2. Mostra la imatge a una persona sexualitzada que actua com a suport d'un objecte?

Com en la pregunta anterior així s'aconsegueix esborrar qualsevol rastre del fet que és una persona i per tant té sentiments, idees...

“Chica no incluida” fotografia de la revista “Details”.
Font: Google imatges

3. Mostra la imatge a una persona que pot ser intercanviable o renovada en qualsevol moment?

El concepte de poder intercanviar el producte és molt utilitzat a la publicitat i reforça la idea que la dona, igual que els objectes, es poden utilitzar i llençar, és a dir són fungibles. També mostrar les dones en grup és una altra manera de despersonalitzar-les gràcies al fet que no veus la individualitat de cada una, sinó un conjunt amb característiques semblants.

Anunci de l'agència de viatges Chocotravel
Font: Google imatges

4. Mostra la imatge a una persona que està sent vexada o humiliada sense el seu consentiment?

Un cop més la idea de embellir la violència, sense tenir en compte la voluntat ni capacitat de decisió de la dona, es normalitzada i molt utilitzada.

Anunci de Dolce & Gabbana
Font: Google imatges

5. Suggereix la imatge que la característica definitiva de la persona és la seva disponibilitat sexual?

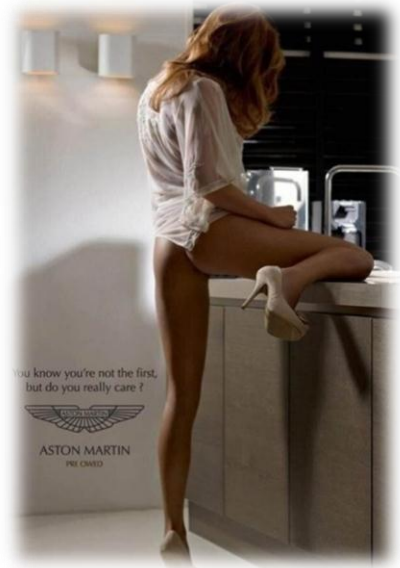
Mostrar a la persona només sexualment és una altra manera de cosificar-la i deshumanitzar-la, ja que es dona a entendre que només serveix per això i que està sempre disposada.

"Ara obert" Anunci de American Apparel
Font: Google imatges

6. Mostra la imatge a una persona sexualitzada que pot ser utilitzada com a mercaderia o aliment?

És una manera de no veure a la persona com un ésser igual sinó igualant-la a un objecte per fer així més fàcil la seva utilització.

Anunci de Aston Martin, on es pot llegir: *“Saps que no seràs el primer, però realment t’importa?”*

Font: Google imatges

7. Tracta la imatge el cos d’una persona com un llenç?

Tractar el cos com un llenç i inscriure missatges en ell per anunciar quelcom, crea la idea que aquest cos pot ser conquistat i és un espai públic.

Propaganda del carnaval de Reus

Es pot llegir: *“M’encanta el carnaval de Reus”*

Font: Google imatges

Notícies:

Des de fa uns anys els mitjans de comunicació intenten deixar enrere la cobertura informativa que tendia a presentar la violència de gènere de forma superficial, interessada, irresponsable i parcial. D'aquesta manera es van crear decàlegs especialitzats en la violència de gènere i mitjans de comunicació, com el Manual de urgència de RTVE i el Instituto de la Mujer (2002). Tot i aquestes en algunes notícies com per exemple les de femicidis¹² segueixen tractant a la dona com un objecte.

Font: Google imatges

Quan a les notícies han d'informar que un home ha matat una dona (parella, ex-parella...), la dona es converteix en un subjecte pacient a l'hora de fer el titular, per exemple es diu: "ha estat assassinada" o diuen que "mor a mans de la seva parella". Quan es tracta d'aquesta manera la notícia se suavitza el crim, es disculpa l'assassí i es culpabilitza a la víctima.

¹² Crim d'odi, que consisteix en l'assassinat d'una dona per el fet de ser-ho.

Per tant, trobem relació amb el fenomen de la línia abismal¹³, com que les dones assassinades no són subjectes, es diu que moren, ja que l'assassinat implica prendre la vida a algú i no es pot prendre la vida a un objecte.

Aquestes imatges presenten la notícia original i com hauria de ser aquesta des d'un punt de vista feminista.

COM ÉS

Muere una mujer de 43 años estrangulada por su pareja en Madrid

AGENCIAS - Lunes, 04 de enero de 2016 20:45

COM HAURIA DE SER

Hoy es noticia GALAPAGAR NOTICIAS
Un hombre estrangula a su mujer en Madrid

AGENCIAS - Lunes, 04 de enero de 2016 20:45

Muere una mujer tras recibir varias puñaladas de manos de su marido

La víctima, de 43 años de edad, no había denunciado a su pareja

Un hombre mata a puñaladas a su mujer en Jerez

Font: https://www.buzzfeed.com/beatrizserranomolina/las-mujeres-no-se-mueren-las-matan?utm_term=.vcLd9OLl0l#.rtxW7yA0D0

¹³ Esmentat anteriorment a la pàg. 15.

6.2.2 A LA PORNOGRAFIA

La pornografia és el conjunt d'obres que presenten continguts sexuals explícits, amb l'objectiu de provocar l'excitació del receptor. Però qui és el receptor?

Totes les persones, independentment del gènere, alguna vegada han consumit pornografia, però no està feta per a totes. La pornografia està pensada per i per a l'home, fins i tot la lèsbica. Es podria dir que la indústria en si és masclista, ja que la dona es converteix en un objecte per a la satisfacció de l'home.

El problema és que quasi tota la pornografia segueix una mateixa estructura: fel·lació, penetració i ejaculació. L'home és l'únic protagonista, ell marca els temps fins a tal punt que el vídeo acaba pocs segons després que ell ejaculi. En el porno no té importància si la dona gaudeix o no, si s'ho està passant bé o malament.

Trobem aquesta cosificació en molts vídeos que representen certes escenes:

- En molts vídeos surten noies dormint o inconscients que no poden donar el seu consentiment.
- Quan hi ha xantatge emocional i la pressionen fins que diu que sí.
- Quan les dones tenen sexe perquè l'home les ha ajudat amb alguna cosa.
- Quan hi ha títols com: "Puta abusada por hombre fuerte".

En quasi tots els vídeos porno es reproduïxen els rols de dona submissa i ell el de poder. Es resumeix al final, en el rol de la dominació i la projecció d'aquest.

El postporno:

Davant la necessitat d'una nova manera de fer pornografia va sorgir el postporno o porno feminista. És un moviment artístic que intenta revolucionar el concepte de pornografia a través d'una mirada feminista. Una de les creadores d'aquest moviment va ser Annie Sprinkle¹⁴, sorgí als anys 80 als Estats Units i va arribar a Espanya deu anys més tard.

Actualment hi ha moltes directores com l'Erika Lust que intenten crear una pornografia feminista i aportar una visió diferent del paper de la dona en aquesta. L'Erika en algun dels seus vídeos no busca el plaer de l'home sinó que dóna preferència al de la dona, també molts dels seus vídeos són confessions de fantasies de persones que les han enviat anònimament.

Tot i que aquest tipus de pornografia existeix se segueix consumint molt més la tradicional perquè sol ser gratuïta i més accessible.

Erika Lust

Font: Google imatges

---

¹⁴ Va ser prostituta i actriu pornogràfica durant 20 anys, actualment és educadora sexual.

6.2.3 VIOLACIONS DE GUERRA

La vida militar fins ara era una ocasió habitual de practicar violacions col·lectives “per la bona causa”. Es tracta en principi d’una estratègia de guerra, que participa l’augment de la virilitat del grup que les duu a terme i debilita, al mateix temps, al grup adversari. Això és així d’ençà que les guerres existeixen, la violència sexual contra les dones no és un fenomen recent o propi d’un grup específic.

La violació dels cossos/objectes és un càstig cap a altres subjectes, en aquest cas cap a altres homes, a través del cos de les “seves” dones. Com han senyalat moltes autores el cos/mare esdevé continent de l’honor, els valors, la pàtria, la cultura, etc. Violar una dona és violar el seu poble, aquesta és la lògica en les violacions de guerra.

La realitat dels territoris en conflicte, és que el cos de la dona es converteix en una part més del territori on es desenvolupa el conflicte, on es guanya o es perd, on no es castiga a la dona com individu, sinó al col·lectiu, a l’ètnia que pateix la destrucció moral i física del continent.

Per al polític alemany Hefried Münkler només calen tres estratègies per a devastar a un poble, eliminar una comunitat o fer neteja ètnica: destruir els temples i monuments de culte, portar a terme violacions sistemàtiques i produir l’embaràs forçós de les dones d’aquesta comunitat.

Font: Google imatges

7. QUÈ ÉS L'ASSETJAMENT AL CARRER?

L'assetjament al carrer són pràctiques de connotació sexual, exercides per una persona desconeguda, en espais públics com el carrer, transport públic o espais semipúblics com universitats, que solen generar malestar en la persona receptora. Aquestes accions són unidireccionals, és a dir, no són consentides per la receptora i qui assetja no té interès en una comunicació real amb la persona agredida.

Les pràctiques d'assetjament al carrer són patides de manera sistemàtica per les dones, arribant a succeir diverses vegades al dia des d'aproximadament els 12 anys.

Es poden distingir cinc formes d'assetjament al carrer que es classifiquen expressiu, verbal, físic, exhibicionisme i persecucions. Dins dels expressius trobem les mirades lascives, xiulets, sorolls i gestos. El físic suposa qualsevol contacte, ja siguin tocaments, petons... En el verbal trobem el "piropo" i en l'exhibicionisme tal com diu el nom exhibicions sexuals.

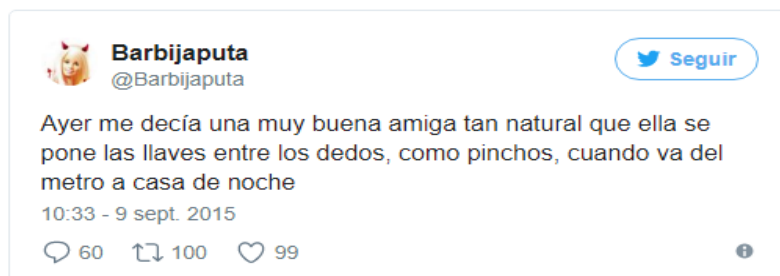
Segons l'Enquesta Europea de Violència contra la Dona, la forma més habitual d'assetjament sexual es presenta en forma de mirades lascives que incomoden (30%), seguida de tocaments, abraçades o petons (29%). Beatriz Martínez, psiquiatra del hospital Niño Jesús de Madrid i col·laboradora de la web mehanviolado.com, opina que es segueix disculpant aquestes coses i que es justifiquen als mitjans de comunicació i sobretot afirma que la gent no li dóna la importància que es mereix.

Què suposa per a la dona?

La majoria de les dones senten por quan caminen soles pel carrer, ja que si quan les dones van amb un home aquestes coses mai passen perquè els homes respecten als altres homes. Aquest assetjament provoca un sentiment de pèrdua del control, disminució de l'autoestima, increment d'inseguretat, un sentiment de culpa i una desconfiança cap als homes desconeguts en general.

D'aquesta manera és quasi impossible que les dones caminin amb tranquil·litat, ja que sempre han d'estar pendents de qualsevol amenaça, tot i que, aquest estat d'alerta és ja naturalitzat i es fa de manera inconscient.

Aquesta por a caminar soles ha fet que les dones desenvolupin certes estratègies per sentir-se una mica més segures, com per exemple, anar per carrers més transitats, fer que parles per telèfon o fins i tot portar les claus entre els dits per si arriba a succeir quelcom. Barbijaputa, "tuitera" i col·laboradora d'eldiario.es, va parlar sobre les coses que han de fer les dones per tornar a casa i moltes dones explicaven el que a elles les feia sentir més segures.¹⁵

¹⁵ Més exemples a la pàg. 78. (Annex)

En aquest vídeo¹⁶, es pot veure una representació del que pot patir una noia o dona quan camina pel carrer. Originalment l'autor del vídeo va fer que la noia quan arribava a casa estigués molt alterada i ho expliqués a la seva parella. Quan ho va consultar amb amigues seves li van dir que això no era així que aquest assetjament les dones el tenen naturalitzat, així doncs ho va canviar i quan arriba a casa i li pregunta la seva parella com ha anat el dia, ella només respon: bé.

Fotogrames del vídeo

¹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=9W7EmM9Pg38>

7.1 QUINA RELACIÓ HI HA AMB LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ?

L'Organització de les Nacions Unides ha definit aquest tipus de violència com “basada en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un dolor o patiment físic, sexual o psicològic per a la dona, així com les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeix en la vida pública com en la privada.”¹⁷

Justament aquesta violència s'ha hagut de tractar diferent perquè les seves implicacions es distingeixen d'altres violències, aquestes afecten innegablement l'àmbit cultural.

L'assetjament al carrer és un clar exemple de la normalització que es fa de les violències que pateixen les dones. Com la cosificació és un problema de poders, l'home creu tenir el dret sobre la dona i sobre l'espai públic. La dona no sent que el carrer, entenem per carrer qualsevol espai exterior (platja, muntanya, plaça, etc.), sigui també seu, sinó que sent que és una intrusa i per això ha d'anar amb compte.

No és un problema aïllat, no hi participen només certes classes socials o un grup de certes edats, és un problema mundial.

7.2 TIPUS D'ASSETJAMENT A LA SOCIETAT:

A continuació analitzaré els diferents tipus d'assetjament que trobem a la societat, esmentats anteriorment.

Començaré per l'assetjament expressiu, seguidament el verbal, després el físic, les persecucions i per últim explicaré breument l'exhibicionisme.

---

¹⁷ Declaració de les nacions unides, 1993.

7.2.1 ASSETJAMENT EXPRESSIU

Dins de la categoria d'assetjament expressiu trobem tots els actes que no són ni verbals ni físics i que per aquesta raó estan més naturalitzats perquè estan subjectes a la interpretació de la persona agredida. Normalment no es denuncien perquè són difícils de castigar.

Com hem vist anteriorment, tot i que el "piropo" és l'assetjament al carrer més identificat com una agressió, el vertader protagonista és el comportament no verbal que ocupa un 30% i es presenta d'aquestes formes:

- Mirades i somriures lascius
- Sorolls i expressions com "psst, psst" o "uaaauuu"
- Gestos sexuals
- Xiulets
- Avisos entre amics senyalant a una noia
- Clàxons de vehicles, privats o públics

En alguns països l'assetjament expressiu s'està començant a considerar un delicte, com per exemple a Mèxic, Mauricio Toledo, president de la "Comisión de Presupuesto y Cuenta Pública de la Asamblea Legislativa del DF (ALDF)" proposa:

"adicionar un segundo párrafo, al artículo 176 del Código Penal para el Distrito Federal, a efecto de precisar el tipo penal del delito de abuso sexual, señalando que el acto sexual no necesariamente constituye un contacto físico, sino que puede ejercerse a través de cualquier acción dolosa, con sentido lascivo, tal como una mirada o agresiones verbales de contenido sexual"

Font: *Google imatges*

7.2.2 EL “PIROPO”

El “piropo” a molta gent li pot semblar que no és més que un compliment cap a una dona, però realment va molt més enllà.

El “piropo” és la representació perfecta, encara que a petita escala, d’allò que suposa viure en un món patriarcal. L’home es veu amb el dret d’avaluar a una dona pel seu físic. Es cosifica i se sexualitza a la dona diàriament, amb el que tot això comporta: se les segueix percebent com “alguna cosa” que existeix per al consum de l’home, el qual posseeix la potestat per interrompre-la en el que està fent (passejant, treballant, parlant...) i emet un judici que ningú li ha demanat. La necessitat de mostrar el seu parer sobre un “cos” i de fer-li saber a aquest “cos” el que ell considera, sense tenir en compte el que això pot suposar per a la dona, no és més que la prepotència que sent sobre ella.

La situació actual del “piropo” és la mostra de com una pràctica urbana es transforma en un problema social de convivència, de violència. El “piropo” s’instal·la sobre el sentiment de por d’una dona al fet que la insultin, la ridiculitzin, accedeixin a través de la paraula i sense el seu consentiment a què, quelcom que es considera privat com la intimitat, sigui exposat a l’espai públic.

Aquesta pràctica s’ha naturalitzat tant que la ONG “*Stop Street Harassment*” estima que el 80% de les dones d’entre 12 i 30 anys, ha rebut alguna vegada un comentari groller anant pel carrer.

Origen del “piropo”:

La paraula “piropo” prové del grec i significa “foc vermell”, referint-se al color granat, una pedra molt fina i que també utilitzaven per descriure com es ruboritzaven les noies.

El primer registre del “piropo” varia entre el segle XI i el segle XVIII.

Jose Luis Calvo Corilla en el seu llibre “La palabra inflamada: historia y metafísica del piropo literario en el siglo XX” reconstrueix la historia del piropo a través de la literatura espanyola.

El “piropo” com a pràctica hispanoparlant es pot datar a partir del segle XV. Tanmateix, Maria Soukkio, descobreix en els trobadors dels segles XI i XII un possible indici del “piropo”.¹⁸ Així doncs, Soukkio ubica a França, amb l’amor cortès i la poesia trobadoresca, el possible origen del culte a la dona. Per altra banda, Natálie Venclovská reconstrueix els moments més importants de l’evolució del “piropo” a Espanya, i se situa el seu origen com posterior al romanç medieval:

<<Cuando los grandes y pequeños romances medievales desaparecieron, surgió el piropo cantado en cuadrilla. Hubo un tiempo en el que los mozos de todas las regiones de España, organizados en cuadrillas recorrían por la noche las calles de las ciudades y los pueblos para ir a cantar acompañados de bandurria y de flauta las glorias de las mujeres más hermosas: “¿Quién fuera rayo de luna para entrar en tu ventana?” >>¹⁹

Gabriela Preisig al seu llibre “Una investigación sobre el piropo español”, planteja que el “piropo” és, en bona part, resultat de la interacció del teatre amb la gent al carrer de l’Espanya del segle XVIII.

Per tant, com veiem, no hi ha establert un origen concret del “piropo”, però si diverses teories que intenten explicar com va sorgir.

¹⁸ Maria Soukkio, *El piropo, un estudio de flirteo callejero en la lengua española*, Finlàndia, Universitat de Hèlsinki, 1998.

¹⁹ Natálie Venclovská, *El piropo español*, Universitat Masaryk, 2006.

El problema del “piropo”:

Perquè considerem el “piropo” molest i no quelcom agradable? Judith Schreier demostra que “piropo” i compliment no són conceptes igualables en el context de la cortesia, i que el “piropo” no pertany tan sols a una expressió cortès com es pot entendre comunament.²⁰

El “piropo” no pot ser un acte de cortesia, ja que aquesta necessita dues condicions bàsiques per a funcionar. La primera és que les dues persones es coneguin prèviament, la segona que hi hagi una resposta per part de la persona que rep l’expressió. L’anonimat permet a l’agressor dirigir-se a la dona amb unes paraules que segurament no s’atreveria a utilitzar si la conegués o l’hagués de tornar a veure. Per a la dona suposa un atac, ja que un desconegut està opinant sobre una cosa íntima, el seu cos, cosa que només està autoritzat a certes persones. La fugacitat de l’acció que succeeix en poc segons, no deixa quasi mai espai a reacció per part de la dona i es perpetua el silenci com a resposta.

Així doncs, ja veiem que “el piropo” no és un acte de cortesia perquè no compleix cap de les dues condicions. Aquest té com a condició el carrer, l’anonimat i el silenci com a resposta. El compliment exigeix una resposta en el mateix codi i no succeeix al carrer. El “piropo” sempre es donarà en els espais públics.

El “piropo” representa un problema de gènere i poder. Qui pateix l’acció, és a dir, el “piropo” és la dona, i l’emissor és un home, això sempre és així. Com he dit anteriorment, l’home es creu amb el dret d’interrompre l’activitat que està duent a terme la dona per fer-li saber, per exemple, que li agrada el seu cos. També trobem una cosificació ja que tot el comentarà sobre la dona serà sobre el seu cos i aspecte, mai sobre la personalitat ni intel·ligència.

---

²⁰ J. Schreier, “*Quién fuera mecánico... Un estudio sociopragmático sobre la aceptación social del piropo*”

El problema de l'acceptació del "piropo" en la societat és que es creu que els homes no poden contenir-se i necessiten dir el que pensen. Creuen que és un compliment i allò que per ells no suposa res a la dona li suposa un neguit i passar una mala estona.

Font: Google imatges

Respostes feministes:

Als Estats Units en les dues primeres dècades del segle XX les dones van rebre ajuda policial per defensar-se del que elles anomenaven "Mashers" i es podia entendre com depredador de dones. Aquest va ser el nom que van rebre els homes que dirigien comentaris, mirades lascives o qualsevol altre tipus d'acció a les dones que anaven pel carrer. El primer moviment que trobem en contra de l'assetjament al carrer és el de les "Smashing the Masher" als Estats Units, podien denunciar als homes que las assetjava al carrer i que fos arrestat.

Actualment els moviments feministes intenten donar visibilitat a aquest problema creant lemes com no vull el teu "piropo" sinó el teu respecte, el meu cos no vol la teva opinió, algú ha demanat la teva opinió?... També un dels objectius és empoderar a la dona i aconseguir crear respostes a aquests "piropos" i poder utilitzar-los sense por.

Concretament a Sant Vicenç dels Horts amb motiu del 25 de novembre, dia internacional contra la violència masclista, el col·lectiu feminista de Sant Vicenç, Crit de Pit, va fer una dinàmica sobre “piropos” i respostes a partir d’un llibret que havien creat unes companyes. Es va llegir un manifest²¹ i posteriorment van anar a enganxar els cartells que havien preparat per fer visible el problema del piropo i donar una eina a les dones que volguessin contestar.

22

Cartells de respostes a “piropos” del col·lectiu Crit de Pit.

Font: pròpia

²¹ Veure pàg. 80. (Annex)

²² Més cartells a la pàg. 82 (Annex)

7.3.3 ASSETJAMENT FÍSIC

L'assetjament físic és possiblement el "model" d'agressió que totes les persones tenen present, és a dir, la societat només considera una agressió denunciabile si traspasa el del contacte físic.

Aquest tipus d'assetjament es pot presentar de diverses maneres. Pot ser un tocament a l'espai públic, com per exemple un cop al cul, també pot ser envair l'espai de l'altra persona sigui en el transport públic o altres llocs on hi ha aglomeracions i aprofitar per tocar o fregar-se contra aquesta persona.

On es donen o sembla que es fan més visibles aquestes agressions són en els ambients festius. L'acumulació de gent en un concert, discoteca, etc. fa que l'agressor pugui passar desapercbut entre la multitud i seguir així en l'anonimat. O sigui que igual que en el "piropo" l'agressor no vol establir un contacte i en el cas que ho vulgui fer, no reconeixerà que el que ha fet és una agressió.

En conseqüència de moltes agressions en festes populars, molts col·lectius i/o entitats, han decidit crear un protocol contra agressions per posar-lo en practica durant les festes perquè d'aquesta manera la persona agredida tingués suport i es sentís acompanyada.

Més concretament el col·lectiu feminista Crit de Pit de Sant Vicenç dels Horts, va estar treballant durant molt de temps un protocol, inspirat en un de Sants, Barcelona. Tot i que encara no s'ha pogut posar en marxa, sí que ha estat redactat i presentat. Aquest protocol d'actuació contempla tot tipus d'agressions no només l'assetjament físic, ja que afirmen que els límits són personals.²³ Amb aquest protocol pretenen donar un espai de seguretat i confiança a la persona agredida i sempre i quan la agredida estigui d'acord, respondre a l'agressió ja sigui amb un avís o amb l'expulsió del agressor del espai festiu.

---

²³ Protocol d'actuació contra agressions sexistes. Veure pàg. 83. (Annex)

7.3.4 PERSECUCIONS

Una de les altres formes d'assetjament són les persecucions. Aquest assetjament consisteix en el fet que l'agressor segueix a l'espai públic de forma visible a una dona. Pot ser una persecució a peu o en un vehicle.

Aquest acte suposa per a l'agredida una situació incòmoda i sobretot un sentiment de perill, també provoca que moltes dones o noies quan senten que un cotxe disminueix la velocitat es posin en estat d'alerta.

7.3.5 EXHIBICIONSIME

El darrer tipus d'assetjament al carrer és l'exhibicionisme tot i que és el més minoritari entre els esmentats anteriorment moltes noies i dones han patit aquesta agressió.

En aquesta pràctica l'agressor mostra el seu penis o es masturba a l'espai públic mirant a una noia o mentre l'al·ludeix.

L'exhibicionisme causa en l'agredida un sentiment de por, però sobretot de repulsió, ja que l'àmbit sexual és un tema molt personal i íntim.

Aquests són uns dels molts testimonis que podem trobar a Internet, un lloc on moltes noies i dones troben un refugi per narrar les seves experiències i aconseguir així poder explicar-ho però de forma anònima.²⁴

---

²⁴ Testimonis de persecucions i d'exhibicionisme. Veure pàg. 91. (Annex)

8. L'ARREL DEL PROBLEMA

El problema de la cultura de la violació comença amb l'educació que rebem d'ençà que som petits i petites i les coses que anem aprenent a mesura que ens fem grans de la societat.

En aquest darrer apartat analitzaré l'arrel de la cultura de la violació i com es pot desarticular des de l'àmbit de l'educació.

Concretament tractaré l'educació basada en estereotips, la culpabilització de la supervivent i la naturalització de la violència.

Font: Pròpia

8.1 EDUCACIÓ BASADA EN ESTEREOTIPS

Actualment la societat és binària, és a dir, es diferencien només dos gèneres determinats pel seu sexe en néixer.

Si neix nena, rep una educació diferent de la del gènere contrari i creix socialitzada com a tal. Això vol dir que se l'hi imposen uns estereotips determinats. Entre d'altres dominen el rol de submissió, la imposició que sempre has de ser agradable i no molestar gaire, no ocupar molt d'espai, ser complaent, ser educada, ser tendre i tenir cura dels altres i a estar sempre maques.

A diferència del gènere femení, si neix un nen, serà educat perquè sigui el millor en els esports, que sigui valent i fort, que no plori, a interessar-se per les noies i tenir relacions sexuals, que sigui violent, ja que sinó se l'acusarà de "nenaza" i a ser el que dóna el primer pas.

Aquests estereotips obliguen als nois a performar una masculinitat agressiva i a les noies a performar una feminitat passiva. Això suposa que en l'adolescència les violències no s'identifiquin com a tal.²⁵

---

²⁵ Relacionat amb: Veure pàg. 50.

8.2 CULPABILITZACIÓ

La culpabilització de la víctima és un factor clau a la cultura de la violació, perquè es responsabilitza a la dona, buscant l'arrel del problema en l'agredida i no en l'agressor, i d'aquesta manera se segueix perpetuant aquesta cultura.

Estudis de criminologia i sociologia demostren que els homes són més propensos a ser víctimes de violència personal. Ara bé, són les dones les que més por mostren, ja que perceben una amenaça no experimentada per l'home, la violència sexual.

L'associació entre espai públic i espai perillós és conseqüència d'un procés d'aprenentatge que comença amb el control i contínues advertències dels pares i mares a les adolescents. Els pares i mares instal·len en les filles un sentiment de vulnerabilitat en l'espai públic, que es reforça contínuament amb les notícies dels mitjans de comunicació i relats d'amigues i conegudes. Davant d'aquesta imatge, les noies i dones restringeixen els seus moviments a llocs freqüentats o coneguts i a certes hores del dia busquen la companyia d'un noi o home que les faci sentir segures.

La internalització cultural de l'espai públic o urbà com masculí, i per això vetat per a les dones, contribueix al fet que se sentin responsables quan són víctimes d'alguna agressió a la via pública, per exemple, per circular en horaris considerats socialment inapropiats o amb determinada vestimenta.

Culpar a la supervivent és també una manera de pensar que es pot tenir el poder sobre la situació i dir "a mi això no em passaria mai". Així ho afirma Sergio Ruiz Arias professor de psicologia de la Universitat de Granda "creemos estar a salvo siempre que hagamos <<lo correcto>>. "Esta creencia actúa de forma inconsciente culpabilizando a las víctimas, incluso cuando la víctima es uno mismo"

Aquesta culpabilització no està només en uns membres individuals de la societat sinó que es troba en els mitjans de comunicació, en les famílies, com he comentat anteriorment, en les campanyes de sensibilització, en el sistema jurídic, etc.

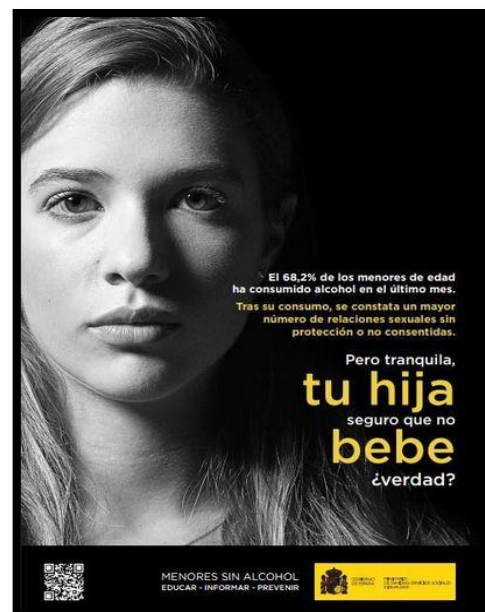
Els mitjans de comunicació participen en la culpabilització de la víctima, parlant més d'ella que del o dels agressors, amb els titulars, serveix només canviar el subjecte de l'oració perquè canviïn també la nostra interpretació dels fets. Segons diversos estudis de les psicòlogues Laura Niemi i Liane Young tendim més a culpabilitzar a la víctima si per exemple, llegim la frase "La marta fou agredida pel David" que "En David va agredir la Marta".

Un altre exemple de culpabilització són les campanyes preventives d'agressions. Normalment aquestes campanyes sempre van dirigides a les dones fent-les responsables de l'agressió que puguin patir en comptes d'educar als nois perquè no facin res a cap noia.

Un exemple molt recent és una campanya de sensibilització del *Ministerio de sanidad, Servicios Sociales e Igualdad* sobre el consum d'alcohol dels menors. En un dels cartells es pot llegir:

"El 68,2% de los menores de edad han consumido alcohol en el último mes. Tras su consumo, se constata un mayor número de relaciones sexuales sin protección o no consentidas. Pero tranquila, tu hija seguro que no bebe ¿verdad?"

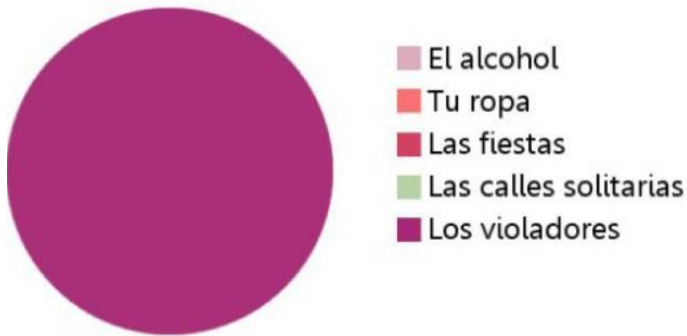
El cartell adverteix que si consumeixes alcohol, és possible que et violin i que per tant serà culpa teva.

Font: Google imatges

Des del *Instituto de la Mujer de Castilla-La Mancha* també es va intentar fer una campanya de sensibilització però es va seguir al·ludint a la dona com a responsable de cuidar-se que no pateixi cap agressió.²⁶

Causas de la violación

Font: Google imatges

L'única causa d'una violació són els violadors. Sembla una afirmació obvia, però no és així, ja que sempre es posa en dubte la paraula de la dona i s'intenten buscar factors que culpin a la supervivent. Com a exemple de què sempre es qüestiona a la dona amb motius ridículs, he trobat aquesta cançó d'una cantautora reivindicativa, en la qual opina de la mateixa manera que ho faria una persona qualsevol sobre una violació, però sobre un home que és cremat per una dona.²⁷ Aquestes són dues estrofes de la cançó:

Algo tan terrible me ha obligado a estar pensando y es que creo que vestido con ropa tan inflamable él se lo estaba buscando, tendría que haber vuelto a casa un poco más temprano, probablemente había estado bebiendo y es que todas sabemos que el alcohol te hace susceptible al fuego.
Se quemó, se quemó. x4

Y me pregunto porque no lo impidió, no es tan difícil apagarse solo hay que rodar un poco por el suelo y es que seguro que en el fondo lo había estado queriendo. Y hay testigos que ese mismo día le vieron comprando un mechero, como saber si no se prendió fuego a sí mismo y luego mintió. Yo creo, que es lógico.

²⁶ Consells per evitar una violació en una cita. Veure pàg. 93. (Annex)

²⁷ Lletra de la cançó completa. Veure pàg. 94. (Annex)

Si després de tota la culpabilització soferta la supervivent decideix denunciar, es troba que el sistema jurídic es regeix sobre les mateixes bases que la societat, és a dir, posarà en dubte la seva paraula i es trobarà amb preguntes incòmodes com: què portaves posat? Vas tancar bé les cames? Vas verbalitzar que no volies? I quantes vegades ho vas dir? Segur que no volies?

Així doncs trobem que en la societat actual fa més vergonya ser violada, per tot el procés que comporta que no pas ser un violador.

8.3 NATURALITZACIÓ

La naturalització de la violència sexual és un altre dels grans problemes que perpetua la cultura de la violació.

Molt sovint s'escolten frases com “és cosa de nois” o “són coses que passen” quan hi ha hagut una agressió. D'aquesta manera es normalitza la violència cap a les dones i a partir del d'aquests petits comentaris es crea el mite que ells no es poden controlar perquè és quelcom natural i que per tant si hi ha una agressió, s'ha de perdonar perquè l'home no ha pogut reprimir l'impuls.

També moltes vegades es banalitzen situacions d'agressions com per exemple fent acudits, concretament si fem una recerca a Internet, trobem diferents acudits sobre agressions:

- No + Cloroform = Si
- *-¿Jugamos a las violaciones?
+No.
-¡Ese es el espíritu!*
- *La mujer y la burra, cada día un zurra*

Com bé diu una escriptora de “Locas del Coño”²⁸ l'humor a vegades és necessari per superar quelcom traumàtic però no perquè gent que no ha patit mai una agressió ho faci i és converteixi en el famós humor negre:

“No es humor negro: estás siendo cómplice de la cultura de la violación, estás perpetuando la humillación de las víctimas, estás buscando la complicidad y la risa a costa de nuestro dolor.”

---

²⁸ És una pagina web on diverses noies escriuen articles sobre feminisme. Enllaç: <http://www.locarconio.com/>

8.4 LA VIOLACIÓ COM A DISPOSITIU NARRATIU

Valerie Talerico qüestionava al seu article “Per què la violació és quelcom tan intrínsec a les religions?” Trobem a quasi tots els relats mitològics i religiosos relacions sexuals no consentides, on una dona humana és embarassada sense consentiment aparentment per un ésser diví.

Europa, seduïda i fecundada per un brau, Dànae, fertilitzada per una pluja d’or, Leda embarassada per un cigne, la verge Maria fecundada per un colom. Són escenes de dones embarassades per figures d’animals o fenòmens meteorològics que s’acumulen en la història cultural universal. Aquesta representació fa que la violència “cultural” sobre la “naturalesa”, és a dir la dona, sigui normalitzada.

La cultura de la violació existeix en la nostra civilització des dels mateixos orígens que la raó. Una cultura de la violació que es troba fins i tot a l’esfera celeste ²⁹ com va analitzar Aric Clarck en “Rape culture is Wrtitten in The Stars” amb la seva interpretació del mite de la creació de la constel·lació de les Plèiades³⁰.

El mite explica que Orió, un caçador, va interrompre les nimfes de Diana-Àrtemis, mig despullades mentre es banyaven en un estanc al bosc. I com que no va poder reprimir la seva luxúria, les va perseguir durant set anys. Perquè poguessin fugir del caçador, Zeus el déu protector, convertí les nimfes en estrelles i les va ascendir a l’esfera celeste, donant origen a la coneguda constel·lació. Al costat d’aquesta es troba una altra constel·lació, la d’Orió assetjant-les, representant el desig irrefrenable normalitzant un cop més la situació d’assetjament. Com diu Ana Llorba³¹: una altra efígie, de la cultura de la violació perpetuada cada cop que aixequem els nostres caps i observem les estrelles.

²⁹ L’esfera celeste és una esfera imaginària de radi arbitrari i concèntrica al globus terraquí, sobre la qual es poden representar els estels i els planetes per a estudiar les seves posicions i moviments respecte a l’observador.

³⁰ Les Plèiades és un cúmulo obert en la constel·lació de Taure. Popularment coneguda com les set cabretes.

³¹ Ana Llorba, “ La virgen o la puta: la cultura de la violación en el cristianismo”

Tot i que trobem moltes narracions de violacions, no són narracions que ajudin a les supervivents a superar una violació, ja que els relats acaben amb el fet i no es preocupen com actua o que li passa a la supervivent després d'aquesta. Virginie Despentes descriu la seva experiència d'aquesta manera:

“Los primero años después de una violación, una triste sorpresa: los libros no podrán ayudarme. Eso no me había ocurrido nunca. Cuando, por ejemplo, en 1984 me internaron e un hospital psiquiátrico durante unos meses, mi primera reacción al salir, fue leer. *El pabellón de los niños locos, Alguien voló sobre el nido del cuco, (...)*. Los libros estaban ahí, me acompañaban, hacían que aquello fuera posible, enunciable, que yo pudiera compartirlo. La prisión, la enfermedad, los malos tratos, las drogas, el abandono, la deportación, todos los traumas tienen su literatura. Pero ninguna mujer después de haber pasado por una violación había podido utilizar un lenguaje para hacer de esa experiencia el tema de una novela. Nada, ni guía, ni compañía. Eso no pasaba al dominio de lo simbólico. Es asombroso que las mujeres no digamos nada a las niñas, que no haya ninguna transmisión de saber, ni de consignas de supervivencia, ni de consejos prácticos y simples. Nada.”

A l'art també hi trobem tota una simbologia que perpetua de la violació, bàsicament perquè moltes pintures i escultures són representacions de mites i històries religioses. Per tant, l'art al llarg de la història sempre s'ha recordat quin ha sigut i ha de ser el paper de la dona.

Les Plèiades, d'Elihu Vedder (1885)

Font: *Viquipèdia*

El rapte de Persèfone,
de Gian Lorenzo Bernini.

Font: *Google imatges*.

8.5 DESMUNTANT L'AGRESSOR

Amb els anys s'ha anat creant la idea que l'home aprofita els llocs foscos i solitaris per a cometre una violació, però la realitat és que la majoria de violacions, entre un 70% i un 80%, es produeixen en l'àmbit proper de la supervivent o víctima, és a dir, pares, germans, tiets, amics, parella, professors... Per altra banda les agressions que no són violacions, com el "piropo", l'assetjament expressiu, etc. sí que són comeses per un desconegut.

No es pot traçar un perfil únic d'agressor, ja que tots els homes poden ser agressors i per tant estan en totes les classes socials, econòmiques, religioses i races. Així doncs tenim el primer mite desmuntat.

El segon mite que perpetua la cultura de la violació és que l'agressor és un malalt mental. Els agressors no són malalts, només un petit percentatge pateix problemes psicològics, tota la resta són persones que et pots trobar al dia a dia. Són homes o nois que han estat educats amb els estereotips esmentats abans. L'agressió és per a ells una manera de reforçar l'autoestima, de sentir que tenen el control, el domini i la superioritat. L'experta Victoria Noguerol psicòloga de la fundació Aspacia diu que: "no té a veure amb el sexe ni el sadomasoquisme, sinó amb la necessitat de sentir que jo, agressor, tinc el poder sobre tu, víctima" per tant no hi ha un mòbil sexual sinó de poder.

Trobar l'amenaça en qui es considera diferent (estranger, malalt mental, pobre...) genera una situació d'aparent tranquil·litat, fer-ho en qui és semblant complica la situació.

Font: Google imatges

8.6 EDUCACIÓ FEMINISTA

A Catalunya l'educació afectiva sexual no és obligatòria i com a molt es fa una xerrada de dues hores a partir del 2n cicle de l'ESO i són formacions externes. Per erradicar la cultura de la violació cal fomentar aquesta educació afectiva sexual per identificar les violències com a tal i aprendre una nova forma de relacionar-se des del respecte.

Actualment l'única "educació" que els joves reben sobre les maneres de relacionar-se sexualment és el porno i com ja he mencionat anteriorment³² la pornografia no educa en el respecte i la igualtat.

S'ha d'ensenyar una cultura del consentiment en el qual s'entengui que no és no, s'identifiquen les conductes abusives i s'ensenyi a acceptar el rebuig. Sobretot s'ha de deixar clar que un no, mai pot semblar un si i desfer així el mite de la línia borrosa del consentiment. També s'ha d'aclarir que un si no sempre és un si, és a dir, quan hi ha relacions de poder com professor- alumne, cap- treballador on hi ha un xantatge per la relació de poder.

Aquesta cultura del consentiment presenta, no obstant això, un problema. Es responsabilitza a la persona que ha de consentir o no. Per tant la solució real és crear una cultura del plaer on no es tracti de consentir sinó d'escollir. Si no dius que si és un no, per tant s'ha de fomentar l'elecció pròpia i sense cap tipus de pressió per les relacions de poder.

Recentment s'han proposat diversos recursos educatius per promoure l'educació afectivo-sexual basada en el respecte. En són alguns exemples <http://karicies.blogspot.com.es/> un blog amb diferents recursos per a l'educació afectivosexual als instituts. També hi ha un recurs per treball individual com "Oh my goig" són petits capítols que tracten diferents temes.

---

³² Faig referència a la pàgina 25.

9. PART PRÀCTICA

9.1 ENTREVISTA

El dia 10 de novembre amb motiu del XIII fòrum contra les violències de gènere vaig assistir a Barcelona a un taller-xerrada anomenat “La cultura de la violació, adolescència i consentiment” en la que es va parlar sobre els elements que sustentaven aquesta cultura i sobretot com arribava als adolescents a través de l’educació. Al final de la xerrada vaig acostar-me a la noia i vaig demanar-li si li podria fer una entrevista. Ella em va dir que sí encantada i pocs dies després vam trobar-nos per fer-la. El seu nom és Bet Canals, treballa a l’associació benestar i desenvolupament (ABD) dins l’àrea d’infància, família i gènere. És la coordinadora del projecte d’educació per la transformació en perspectiva de gènere, dedicat a la sensibilització i prevenció, a donar informació i fer tallers sobre la coeducació i la prevenció de violències no només masculines sinó de qualsevol tipus com l’assetjament escolar.

P. Què és la cultura de la violació?

R. És una cultura, és a dir, un entorn que legitima i aprova les violències sexuals, bàsicament cap a les dones. Com a cultura, els mitjans de comunicació, la cultura popular com els refranys, les cançons, frases fetes que es perpetuen quan utilitzem el llenguatge, quan ens relacionem, com es van formant arquitectònicament els espais i el que fan és transmetre aquesta imatge, aquesta idea que les violències sexuals són normals, són naturals i són legítimes.

P. Creus que les joves en són conscients?

R. Que l’adolescència sàpiga el terme cultura de la violació crec que no. Però per la socialització de gènere i per com han estat educades, les adolescents són perfectament conscients perquè la societat els hi està recordant cada dia. Igual que a les dones o persones amb identitats de gènere o orientacions sexuals no normatives, els estan recordant cada dia

quin ha de ser el seu lloc i com s'han de cuidar de no patir aquestes violències. Sí, una adolescent sap perfectament que li pot passar si torna a les cinc del matí sola pel carrer, sap què li pot passar si un dia li ve de gust sortir amb una faldilla curta, sap què li pot passar si veu molt d'alcohol, sap què li pot passar si està amb un grup de nois que no coneix. És a dir que saben perfectament quins riscos poden patir.

P. I creus que els joves ho són?

R. Jo crec que els nois no tant, en el sentit de què: quan tu no vius una opressió és molt difícil tenir present que existeix aquesta opressió. Obviem moltes opressions que nosaltres des del nostre privilegi no vivim, i podem ser-ne sensibles però també estar sensibilitzat depèn de la teva voluntat. Per exemple jo tinc el privilegi de ser blanca i hi ha moltes opressions per racisme. Com que jo no les pateixo en la meua pròpia carn si jo no tinc la voluntat d'informar-me i sensibilitzar-me no en sóc plenament conscient. Però clar que saben quina és la situació però no crec que en siguin molt conscients, també és veritat que les posicions de privilegis ens donen una comoditat i és molt difícil perdre-la.

P. Quin és el paper de les noies en la cultura de la violació?

R. La reben. Les dones i les joves, bàsicament se les considera com un objecte sexual, quan parlem d'un objecte vol dir que se la despersonalitza de les seves emocions i dels seus sentiments i se les culpabilitza, és a dir, són les culpables d'haver rebut aquesta violència perquè han fet quelcom que no tocava: per no performar la feminitat com s'entén, és a dir, no comportar-se com et tocava per l'etiqueta de dona, per no haver sigut la bona noia o bona dona que torna acompanyada per persones conegudes, que no beu alcohol, que surt poc de festa, que vesteix roba formal, no tenir una expressió de gènere prou femenina, etc. Si no actues sota els mandats de gènere reps aquesta violència, ets culpable i a més tota la

societat et diu que ets culpable i acabes tu mateixa creient que ets culpable. La dona té el rol submís, passiu, l'objecte que rep les violències.

P. I quin és el paper del nois en aquesta?

R. Se li ensenya a ser subjecte dels seus drets, se li ensenya que és una persona que pot fer realment allò que li ve de gust, se li ensenya que per ser considerat, amb l'etiqueta que entenem com a noi ha de demostrar una masculinitat viril basada en el poder, se li ensenya a "cortejar" a les noies, a què ha de ser actiu i fer el primer pas, a ser sexualment actiu, se'ls hi està ensenyant als nois a construir una masculinitat agressiva, violenta que mostri constantment el seu poder i la seva capacitat de dominació. Estem creant potencials agressors perquè les violències sexuals no són res més que una demostració de poder però en l'àmbit sexual. Forma part de les violències masclistes, aquesta és en l'àmbit sexual. Si els estem ensenyant que han de mostrar poder també els ensenyem a mostrar poder sexual. L'agressor no és aquell que a les 5 del matí et viola si no és el teu xicot que al final et força a tenir una relació sexual, que t'està tocant quan tu no vols que t'està fent xantatge emocional i psicològic per tenir pràctiques sexuals, això no vol dir que tots els nois siguin agressors sinó que estem construint un model que evoca a això, a relacions de poder.

P. Quina és l'arrel del problema?

R. La cultura de la violació és el resultat de viure en una societat heteropatriarcal, una societat heteropatriarcal és aquella en la que si neixes amb vagina, ets nena i si neixes amb penis, ets nen, l'etiqueta de nena comporta una motxilla de vida, que et pauta una manera de ser, de pensar, d'existir, de vestir-se, d'ocupar l'espai, d'expectatives de vida, etc. I l'etiqueta de nen una altra motxilla diferent. Aquestes etiquetes diferents estan posades en una relació de poder desigual, això vol dir que tot l'univers masculí, l'etiqueta de nen, que té poder i té privilegis, és l'important i està valorat. La motxilla de noia està invisibilitzada i forma part d'allò que no és important, d'allò que no està valorat i aquí, en tenim molts exemples, encara que diguin que no hi ha aquesta relació de poder, tenim diversos

exemples: en les esferes públiques i privades la representació d'homes i de dones queda clar qui ocupa els llocs de poder, perquè una dona pugui ocupar un lloc de poder que li passa o que ha de fer o com ha de demostrar la seva vàlua, podem parlar de conceptes com la bretxa salarial o el sostre de vidre, podem parlar sobre la desigualtat judicial o com encara es controla els cossos de les dones a través de la violència obstètrica, per exemple, o podem mirar si la gent és capaç de dir la primera alineació del Barça masculí i si ens saben dir la femenina i quins ingressos s'hi dediquen a cada una o les 100 assassinades que tenim cada any.

El problema són aquestes relacions de poder, perquè per mantenir una relació de poder es fa a través d'un sistema d'opressions i de violències i la cultura de la violació és legitimar les violències sexual, per demostrar i per continuar mantenint aquesta relació de poder, s'utilitza la violència sexual per dir a cadascú quin lloc li toca per continuar mantenint l'heteropatriarcat.

P. Veient les enquestes que he fet a les i els adolescents de batxillerat del meu institut quin creus que serà el resultat?

R. Sobre les enquestes dels nois jo crec que igual, el que pot passar és que neguin algunes coses perquè és difícil identificar-se com que has perpetuat alguna violència, és un exercici d'honestedat molt gran però és veritat que quan molts grups de nois, quan fan treballs sobre això acaben reconeixent que han realitzat violències com és l'assetjament al carrer, com el piropo. Però és complicat que ho reconeixin. Jo crec que algunes respostes que poden sortir és: mai havia reflexionat sobre això i que reconeixin alguna de les coses que preguntes o que se sentin amenaçats i generi discussió el tema de l'enquesta. També pot ser que els hi costi identificar moltes de les violències que apareixen aquí perquè estan normalitzades, tirar un "piropo" ens pensem encara que és dir una cosa bonica a una persona i el que realment estem fent és demostrar el nostre poder per creure'ns que és legítim fer un comentari sobre el cos o la presència d'una persona simplement perquè "sóc home i ho puc traduir així" perquè no sé si veiem a dones fent aquests comentaris. Podria ser que diguin que ara no hi ha tanta cosificació com abans, també el

tema de la família (referint-se a la pregunta núm. 1) depèn si ho han treballat a casa perquè siguin persones que es relacionin des del respecte. Crec que variarà una mica en funció de la família.

Respecte a la pregunta de si una agressió pot estar justificada, pot ser que el resultat sigui sí, perquè a més hi ha molt referents, moltes figures de referència a les sèries de televisió i a la música que tenen aquestes actituds. S'està socialitzant en què els nois vegin que poden desculpabilitzar-se, és a dir <<puc fer el que em doni la gana que tranquil, ja diré que anava beguda o que era una "guarra">>, perquè estan veient referents que estan fent això.

Respecte a les enquestes de les noies crec que sortirà que han patit diverses violències a l'espai públic, violències de caràcter sexual. Sortirà també que han utilitzat mecanismes de defensa per poder estar tranquil·les, i que les seves famílies han perpetuat aquesta cultura de la violació dient has de cuidar-te, és a dir, quan dius has de cuidar-te significa si no et cuides, és culpa teva. A la pregunta núm. 6 en general sortirà que callar, perquè davant d'una agressió d'una altra persona moltes vegades ens és difícil actuar i això ens fa ser còmplices, també és veritat que potser hi ha noies que això del piropo no ho acaben d'identificar com una agressió perquè una cosa és que una persona coneguda et digui una paraula bonica, i tu estàs en el dret d'acceptar-la o no perquè tu decideixes els límits de com et vehicules la relació, però l'altre és una persona al carrer, encara és difícil d'entendre perquè, s'ha explicat a l'adolescència que és l'heteropatriarcat? No. Vull dir, encara és un tema que es nega. S'ha explicat als mitjans de comunicació? S'ha fet un documental que es digui l'heteropatriarcat mata? No. Però cada dia tenim feminicidis.

També a vegades és una conducta de defensa negar allò que t'està passant, dir que no hi ha cosificació, que ja no existeix el masclisme, que el masclisme és el contrari del feminisme perquè també et surt com una manera de sobreviure negar allò que et passa. Perquè ser adolescent és ser supervivent, una noia adolescent és una supervivent en el sistema que hi ha, on al final acabes negant coses per poder sobreviure.

P. Des del teu punt de vista hi ha hagut una evolució en la consciència dels adolescents?

R. En algun moment hem millorat l'educació en aquests temes? Clar, aquesta és la pregunta. L'adolescència és un mirall de la societat, la societat continua sent masclista en altres fórmules, el masclisme va canviant de cara, es va adaptant als nous temps. A l'època dels nostres pares i mares, per exemple, no hi havia violència i control a través de "WhatsApp" per part de la parella, ara sí, abans potser el control era esperar-te al portal de casa. És a dir que el masclisme existeix igual. La població adolescent continua tenint actituds masclistes perquè estan vivint allò que els hi estan ensenyant, ells i elles no en tenen cap culpa, perquè el sistema educatiu també és masclista. Sí que és veritat que la població adolescent en els temes de violències masclistes en alguns temes està rebent sensibilització com la violència de gènere dins la parella, tenen algunes nocions. Sobretot hi ha temes que veuen clars com la violència física, tot i que dins d'una relació de gènere quan hi ha una agressió física és molt poques vegades i la violència està ja molt avançada. Per tant sí que hi ha sensibilització en alguns temes però la pregunta és: s'està invertint a formar la societat per prevenir les violències masclistes en els instituts i les escoles? No, llavors com està el panorama? Doncs jo crec que està igual, ni pitjor ni millor, sí que hi ha adolescents molt conscienciades i altres que no com podria passar en població no adolescent en general.

P. Com es podria desarticular la cultura de la violació?

R. S'ha de desarticular des de molts àmbits. Des de molts àmbits on es perpetua, com serien els mitjans de comunicació, el llenguatge, fer-se una revisió del llenguatge crec que és molt important, també des de l'imaginari de la cultura popular (des dels espectacles de música, els cinemes....).

Nosaltres des del món educatiu com desarticulem la cultura de la violació? Hauríem de començar des de la coeducació, treballar des de la igualtat, treballar perquè nens i nenes estiguin en relacions igualitàries de poder perquè si no aprenem i anem creixent en la idea que pel teu gènere tens més poder sobre l'altra persona i has de mostrar-te dominant o has de ser submissa en relació a la performativitat de gènere.

La coeducació s'ha de treballar en molts àmbits: en rols i estereotips de gènere, resolució no violenta de conflictes, treball emocional i comunicació però més específicament en l'educació afectivo-sexual en l'adolescència. Això vol dir treballar l'educació afectivo-sexual no només en ITS i embarassos des d'una òptica negativa i moralista perquè així no estem ensenyant res i estem perpetuant tota aquesta història. Vol dir treballar al voltant de l'amor romàntic perquè moltes violències queden justificades per l'amor romàntic com a proves d'amor perquè creiem que és la manera de viure'l. L'amor vol dir treballar els rols dins la sexualitat per deconstruir aquesta masculinitat violenta i establir relacions sanes. Vol dir treballar per identificar aquestes violències perquè moltes violències sobretot en població adolescents que no les veu perquè estan legitimades a nivell social, perquè a nivell social la cultura de la violació diu que això no són violències "que aquí no passa res i és la manera d'actuar". La solució per tant és començar a identificar les violències, començar a practicar noves formes de relacionar-nos sexualment, que això és molt important, la gent no les endevina que als adolescents se li han d'ensenyar formes de relacionar-se sexualment que es basin en la comunicació i en el respecte. Vol dir treballar en moltes creences al voltant de com s'ha de comportar sexualment i socialment una persona amb l'etiqueta de l'home i una persona amb la de dona. I per deconstruir tot això es treballa des de la diversitat sexual i de gènere perquè ajuda molt a deconstruir quan veus que el gènere és una etiqueta gràcies a gent que les ha transgredit i que l'heterosexualitat no és més que una altra etiqueta, ja que gent les ha transgredit també. Creus que això no són coses naturals i quan comences a deconstruir aquestes etiquetes el sistema de relacions de poder comença a no poder sostenir-se perquè li està dient que les relacions són diverses. S'hauria de treballar també conductes abusives dins les relacions.

Bàsicament jo crec que és des del àmbit educatiu on es pot treballar més per transformar la cultura de la violació

P. Moltes gràcies per l'entrevista ha estat un plaer.

R. De res jo ho faig encantada, molta sort.

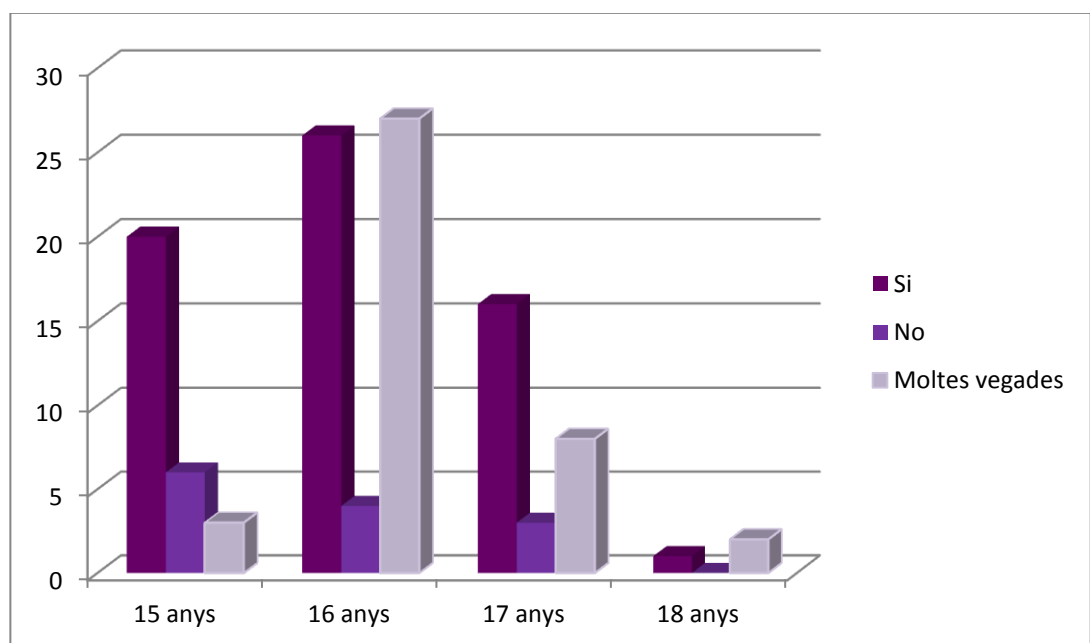
9.2 ENQUESTES NOIES

Les enquestes per a les noies consten de 7 preguntes. Les han contestat les alumnes de 4t d'ESO i 1r i 2n de batxillerat (de totes les modalitats) del institut amb el fi de demostrar la certesa de la hipòtesi plantejada. He dividit a les enquestades segons la seva edat: 29 noies de 15 anys, 57 noies de 16 anys, 27 noies de 17 anys i tres noies de 18.

1. Alguna vegada t'han dit un "piropo" pel carrer un desconegut?

Podem observar que les noies de menys edat afirmen que alguna vegada han rebut un "piropo" encara que la segona resposta més triada ha sigut que no a diferència de les altres edats. Això pot ser degut al fet que a aquesta edat encara no van soles pel carrer. En les noies de 16 anys han respost que han patit moltes vegades aquesta agressió i gairebé el mateix nombre de noies diu que també l'ha patit alguna vegada.

La tercera franja d'edat reconeix majoritàriament que alguna vegada, i el percentatge de les que responen "moltes vegades" i que no n'han rebut mai és baix però quasi igual. Les enquestades de més edat afirmen totes haver patit una agressió verbal, però dues concreten que ho han patit moltes vegades.

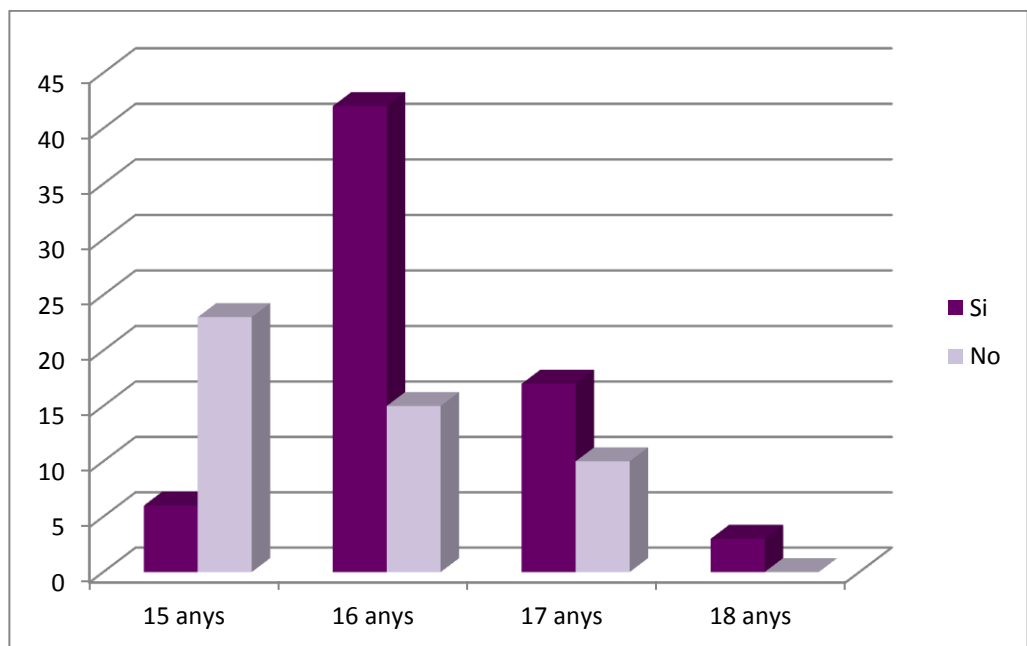

2. Alguna vegada han envaït el teu espai personal a un espai públic: carrer, festa...?

La majoria d'enquestades de 15 anys han respost que no han envaït el seu espai personal a un espai públic, com en la resposta anterior això contrasta amb les respostes de les enquestades de més edat i pot ser degut al fet que no surten soles.

En les noies de 16 anys es veu una clara diferència entre el "sí" i el "no", no obstant en les noies de 17 anys la diferència entre les dues opcions no està tan accentuada com en l'anterior.

Les noies de més edat totes han respost que alguna vegada sí que han envaït el seu espai personal.

3. Has hagut de demanar a un noi que t'acompanyi a casa per por a tornar sola?

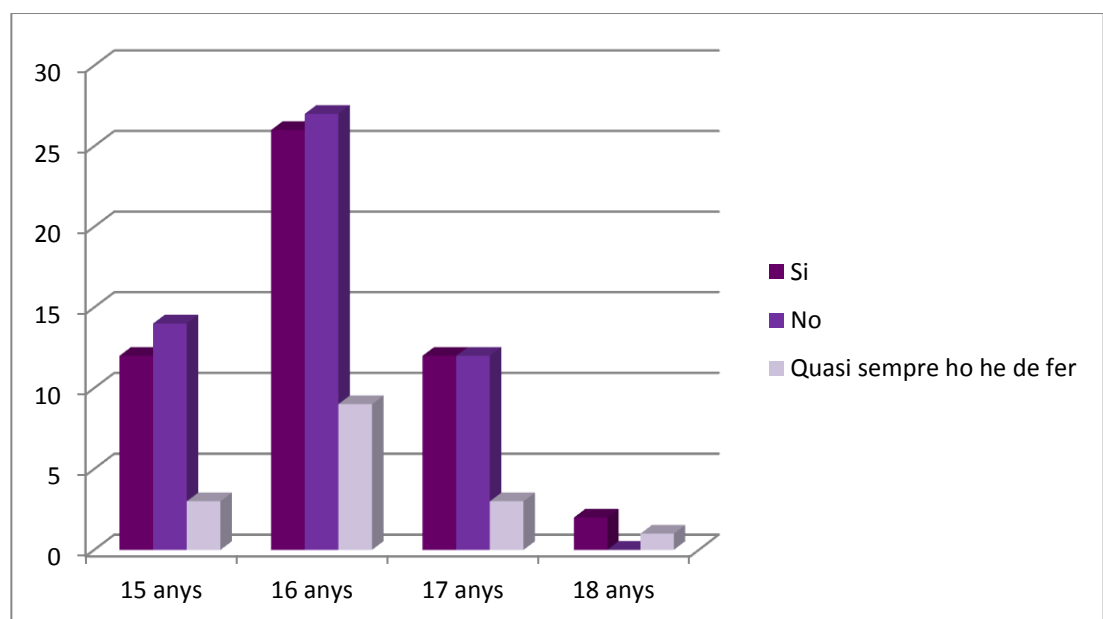
Com es pot observar en aquesta pregunta hi ha una varietat de respostes molt gran, això és degut al fet que la resposta depèn de la personalitat de cada una i no a factors externs com les anteriors.

La franja de menys edat ha afirmat que no han hagut de demanar a un noi que les acompanyi però ve seguit d'un alt nombre de noies que sí que ho han hagut de fer.

Les noies de 16 anys han respost majoritàriament que no han hagut de demanar a un noi que les acompanyi a casa. La segona opció més triada ha sigut que ho han demanat però es diferencia molt poc de les que han respost "no". Les noies que quasi sempre ho han de fer és considerable però reduït en comparació amb les altres opcions.

En canvi en les noies de 17 anys trobem que hi ha el mateix nombre de noies que han dit que si i les que han dit que no. Les que han dit que quasi sempre ho han de fer no són molt majoritàries.

Les noies de més edat han dit que alguna vegada han hagut de demanar-ho tot i que una reconeix que quasi sempre ho ha de fer.

4. Alguna vegada t'has sentit incòmoda per la mirada d'un home o noi?

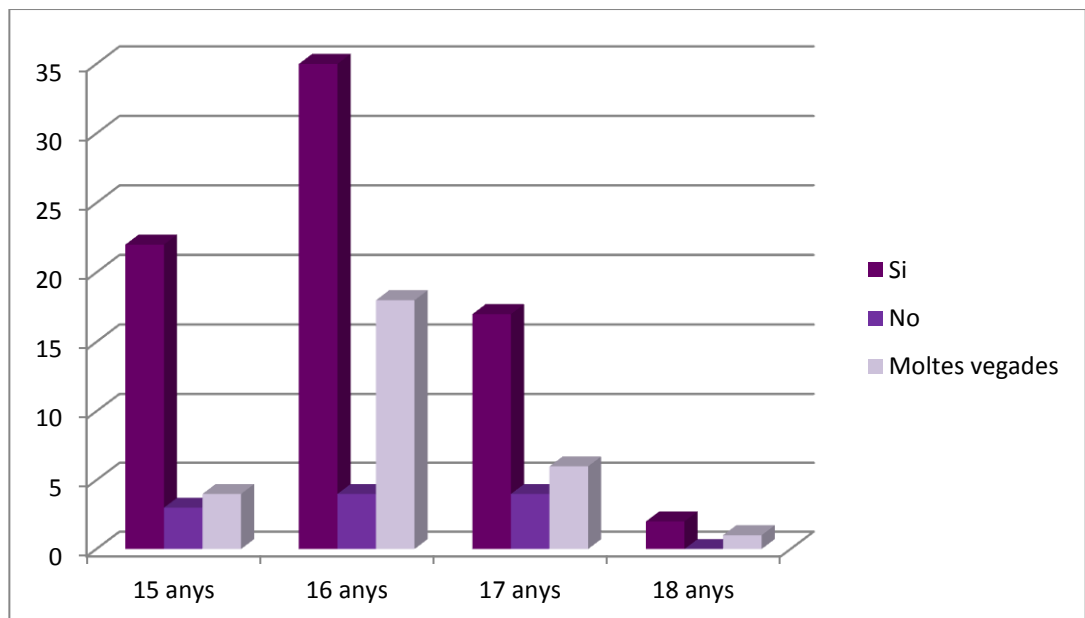
En la quarta pregunta veiem que la majoria de noies de les quatre edats alguna vegada s'han sentit incòmodes davant la mirada d'un home o noi.

Moltes de les estudiants de menor edat confessen que alguna vegada sí que s'han sentit incòmodes, encara que el nombre de "no" i "moltes vegades" no és gaire diferent.

La majoria d'alumnes de 16 anys afirmen que sí s'han sentit incòmodes en alguna ocasió, una altra part molt gran reconeix que s'han sentit així moltes vegades i un petit percentatge afirma diu que no els hi ha passat.

La gran majoria de noies de 17 anys també afirma que s'han incomodat alguna vegada, però redueix el numero de les que han respost "moltes vegades" i s'apropa al percentatge del "no".

Totes les estudiants de major edat afirmen que sí però una explicita que li ha passat moltes vegades.

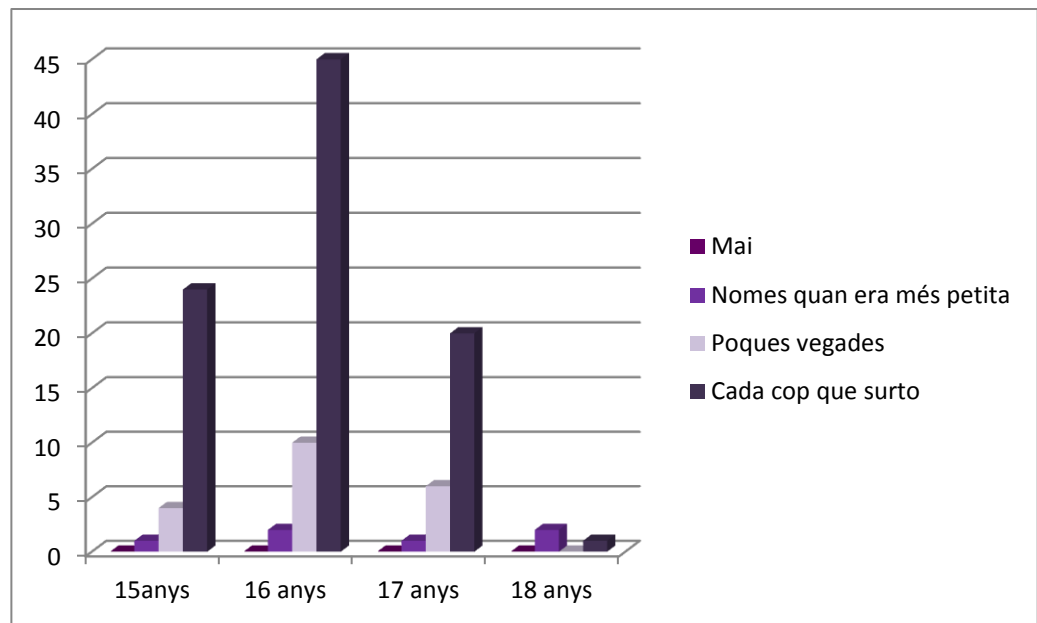

5. Quan surts de casa els/les teus/teves pares/mares amb quina freqüència et diuen que vagis amb compte?

En aquesta pregunta veiem una clara resposta en les joves de 15 i 16 anys, quasi totes han afirmat que cada cop que surten de casa la seva família els hi diu que vagin amb compte. Un percentatge molt més baix diu que sí que els hi ha dit però poques vegades, i un percentatge encara més baix afirma que només els hi deien quan eren més petites.

En les alumnes de 17 anys també veiem que l'opció de "cada cop que surto" ha sigut la més marcada, menys de la meitat diu que ho han escoltat poques vegades i un percentatge molt més baix diu que només els hi ha dit que vagin amb compte quan eren més petites.

Les que tenen la majoria d'edat afirmen que sí que els hi han dit però quan eren més petites, això pot ser degut al fet que a aquesta edat ja es comença a ser més independent i les famílies no estan tan pendents de les filles.

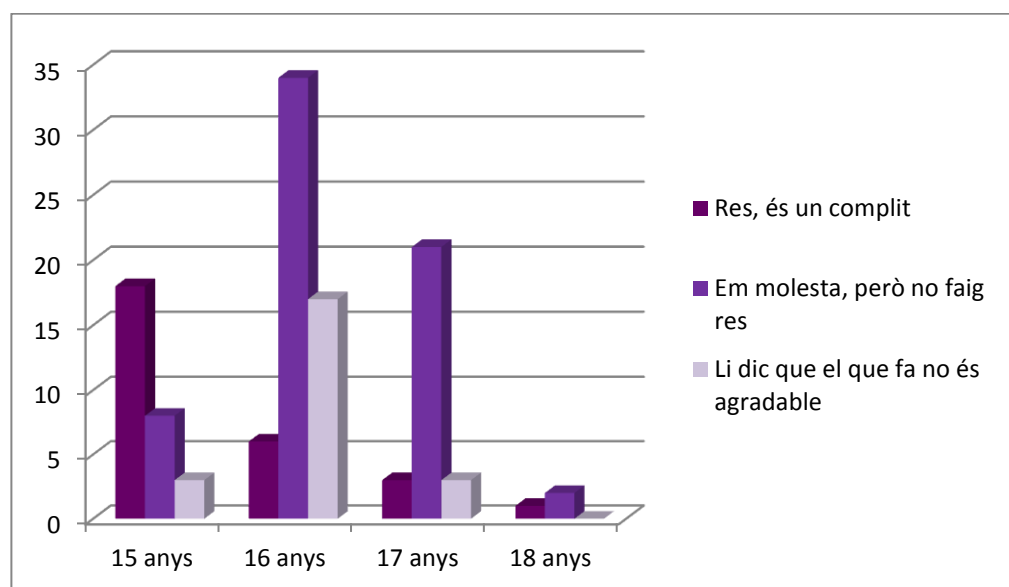
6. Si veus a un home/noi que li diu un "piropo" a una noia que fas?

En aquesta sisena pregunta trobem una gran diversitat de respostes. La majoria de noies de 4t creuen que el "piropo" és un compliment i que per tant quan l'escolten no fan res. La segona resposta més triada encara que no és molt notable és la de "em molesta, però no faig res" i per últim hi ha algunes noies que s'atreveixen fer saber a l'agressor el seu descontent.

Encara que la majoria de noies de 16 anys afirma que el "piropo" els hi molesta, una gran part no fa res però hi ha un gran grup, aproximadament la meitat de les que han marcat l'opció anterior, que decideixen verbalitzar el seu malestar i dirigir-se a l'agressor. També hi ha un número baix, en comparació a les altres dues respostes, però significant que afirma que el "piropo" és un compliment.

El segon grup d'edat segueix reconeixent que els hi molesta però no fan res, altrament baixa el nombre de noies que respon a l'agressió. També hi ha un petit nombre d'alumnes que reconeixen el "piropo" com un compliment.

En el tercer grup per una banda tenim a les que els hi molesta el "piropo" i no fan res i per l'altra banda hi ha una noia que pensa que no ha de fer res, perquè és un compliment.

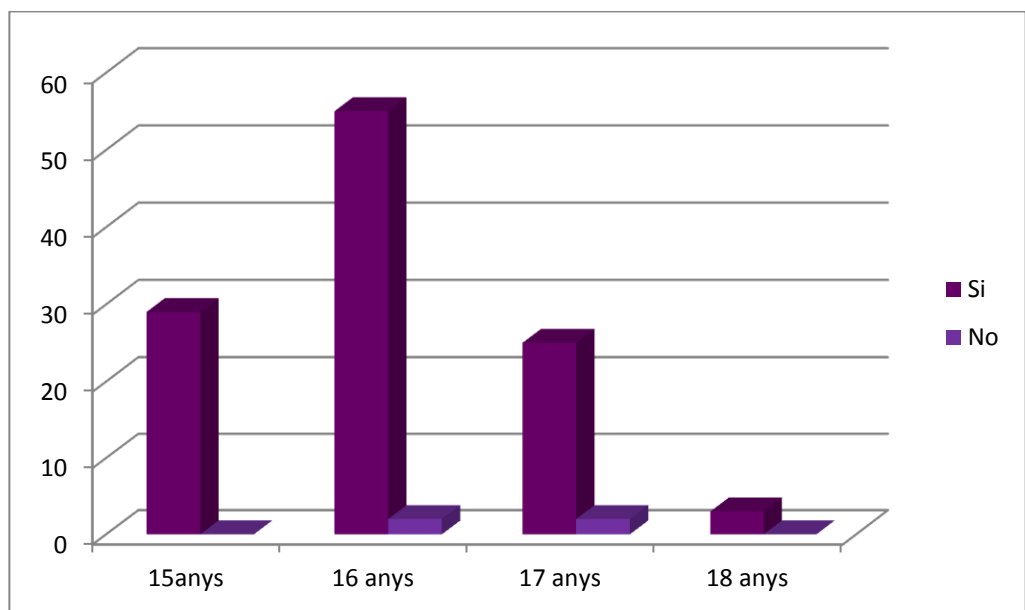

7. Creus que hi ha una cosificació (considerar a la dona com un objecte) de la dona a la societat?

En aquesta darrera pregunta veiem un resultat molt clar. Gairebé totes les enquestades creuen que hi ha una cosificació de la dona a la societat.

Concretament en la primera franja d'edat totes creuen que sí que existeix i en la segona només pensen que no hi ha.

En la tercera franja d'edat trobem que també només dues enquestades responen que no ho creuen. En l'última franja totes estan d'acord amb què a la societat hi ha una cosificació de la dona.

9.3 ENQUESTES NOIS

Les entrevistes dels nois consten, igual que les de les noies, de 7 preguntes. Les han respost els alumnes de 4t d'ESO i de 1r i 2n de batxillerat (de totes les modalitats) del meu institut amb el fi de demostrar la certesa de la hipòtesi plantejada. He dividit els enquestats segon la seva edat: 26 nois de 15 anys, 21 nois de 16 anys i 25 nois de 17 anys.

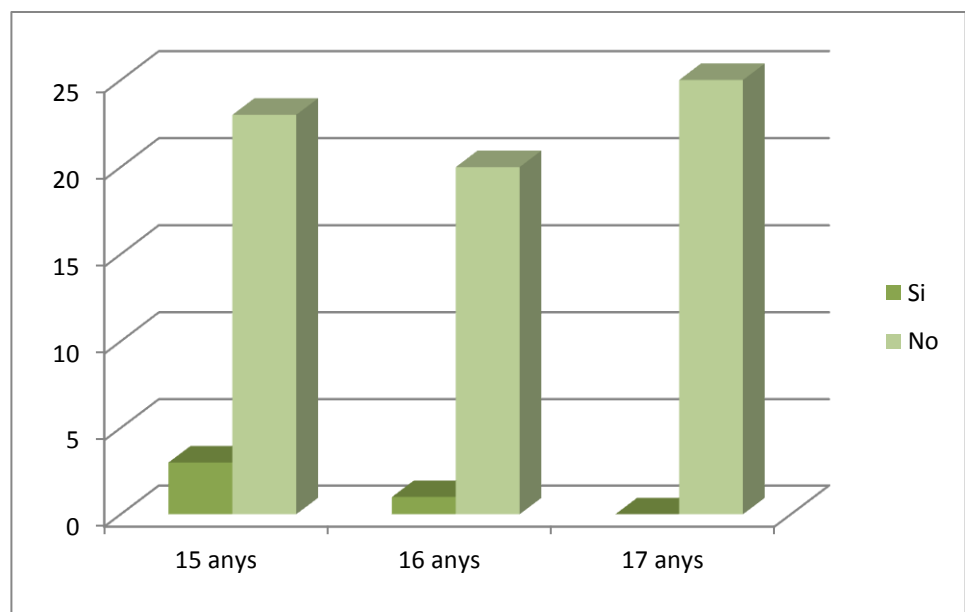
1. Alguna vegada els teus/teves pares/mares t'han dit que quan surtis no facis res a cap noia ni la molestis?

Com podem observar la resposta és molt clara en les tres edats.

Algun dels enquestats més jove, afirma haver rebut aquest advertiment però la resposta més majoritària segueix sent que no.

En els de 16 anys observem que només a un noi la família li ha dit que no molesti ni faci res a cap noia quan surti.

En els més grans cap noi ha rebut aquesta indicació en sortir de casa.

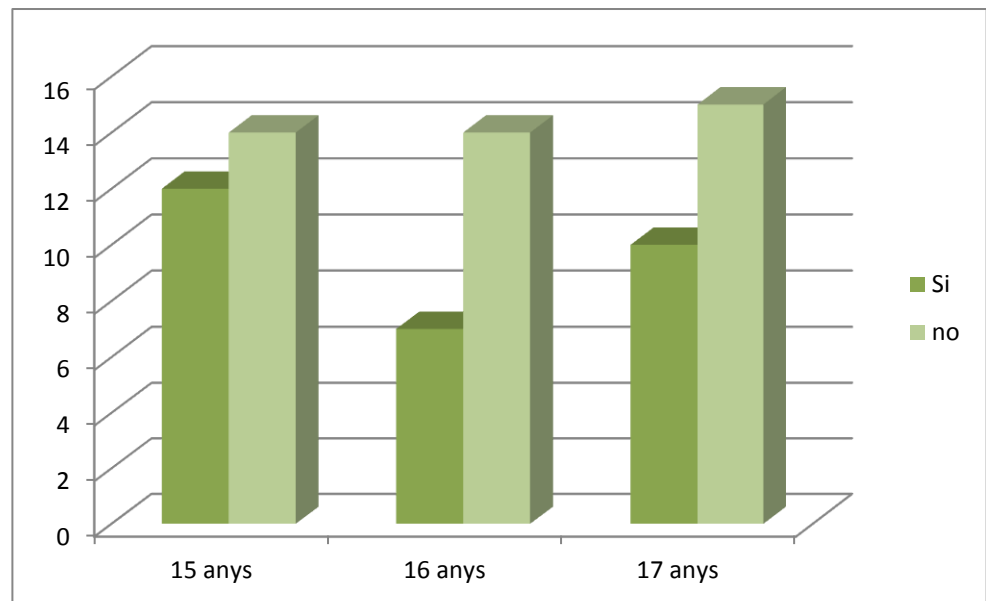

2. Quan surts de casa els teus/teves pares/mares et solen dir que vagis amb compte i que no tornis sol a casa?

En el primer grup trobem gairebé el mateix número de nois que han respost que “sí” i que “no”. El nombre tan alt de nois que han dit que no en aquesta edat podria ser pel fet que encara són petits.

En el segon grup veiem que a la majoria de nois no els hi diuen que vagin amb compte i tornin acompanyats a casa. No obstant a la meitat del número anterior sí que els hi diuen.

El tercer grup també ha respost majoritàriament que no els hi diuen res però ha augmentat el nombre de nois que sí són advertits, en relació als nois de menor edat.

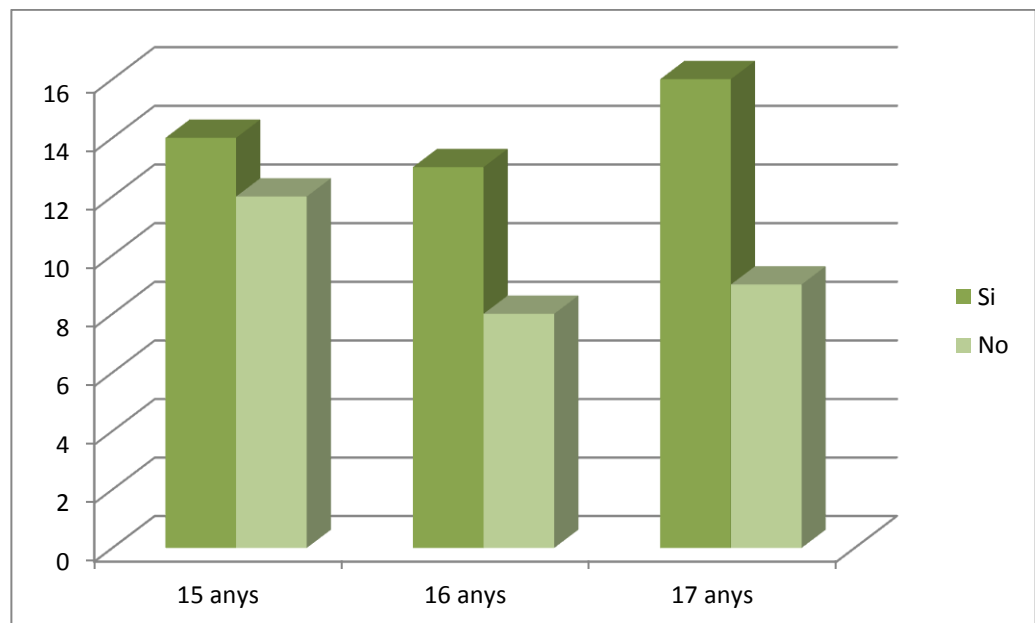

3. Alguna vegada has fet o escoltat banalitzacions en referència a violacions o agressions cap a dones?

En aquesta tercera pregunta els alumnes de 4t han respost majoritàriament que sí han fet o escoltat aquests comentaris però ve seguit de un alt nombre de nois que no.

La majoria d'alumnes de 16 anys reconeixen alguna vegada haver fet o escoltat banalitzacions sobre agressions a dones, encara que un grup nombrós afirma que ni ha fet ni ha escoltat.

En els de més edat sí que veiem més diferència entre les dues opcions tot i que segueix mantenint-se el "sí" com a resposta majoritària.

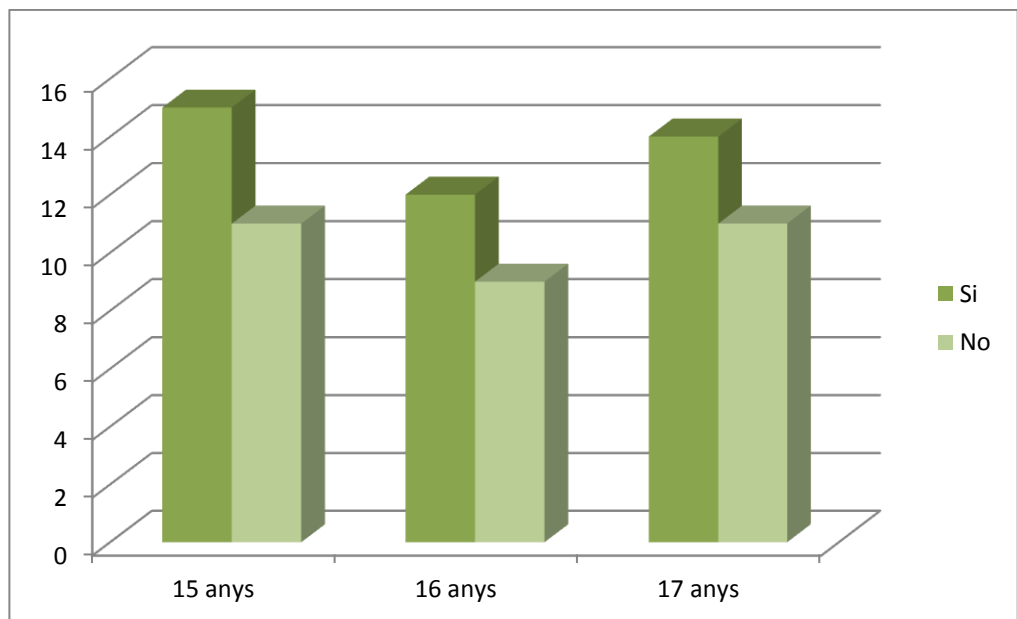

4. Alguna vegada li has dit tu o un conegut un "piropo" a una noia, que no coneixies, pel carrer?

En aquesta pregunta veiem que tots els grups d'edat han contestat el mateix.

Més de la meitat del grup de nois de 15 i 16 anys manifesten que han dit ells o un conegut un "piropo" a una noia desconeguda pel carrer, l'altra part del grup no reconeixen haver-ho fet ells o un conegut.

En el grup de 17 anys trobem el mateix patró que al grup anterior: més de la meitat reconeixen que si i l'altra part no.

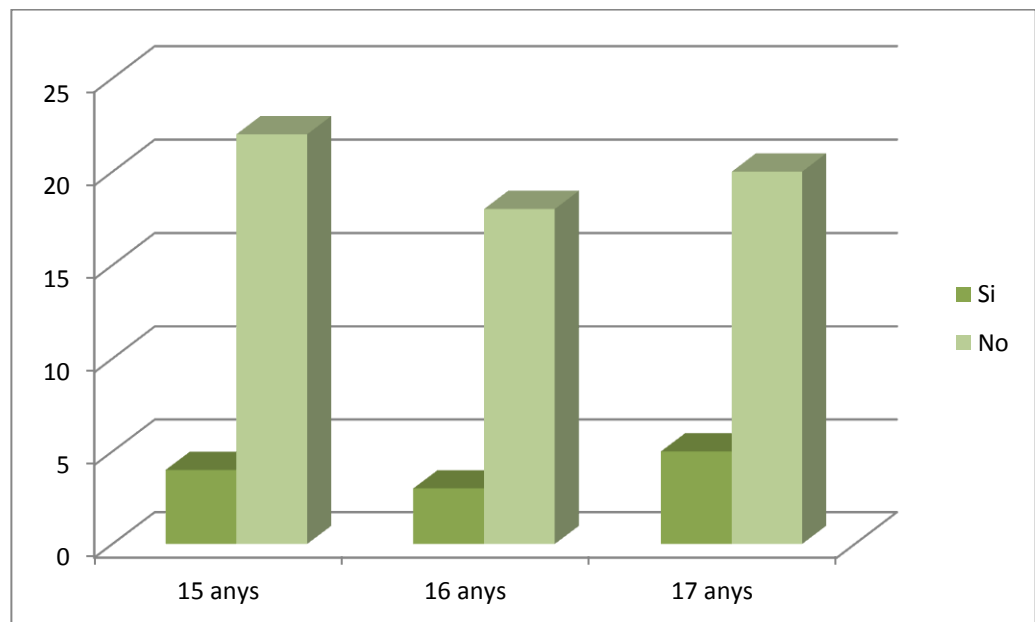

5. Creus que una agressió pot estar justificada?

En aquesta pregunta podem dir que la majoria dels enquestats, tant els de 15 i 16 anys com els de 17, han respost que una agressió no pot estar justificada.

No obstant trobem en la primera i segona franja d'edat que un reduït nombre de nois creuen que si pot estar justificada.

En la tercera franja també trobem un nombre una mica més elevat de nois que justifiquen una agressió.

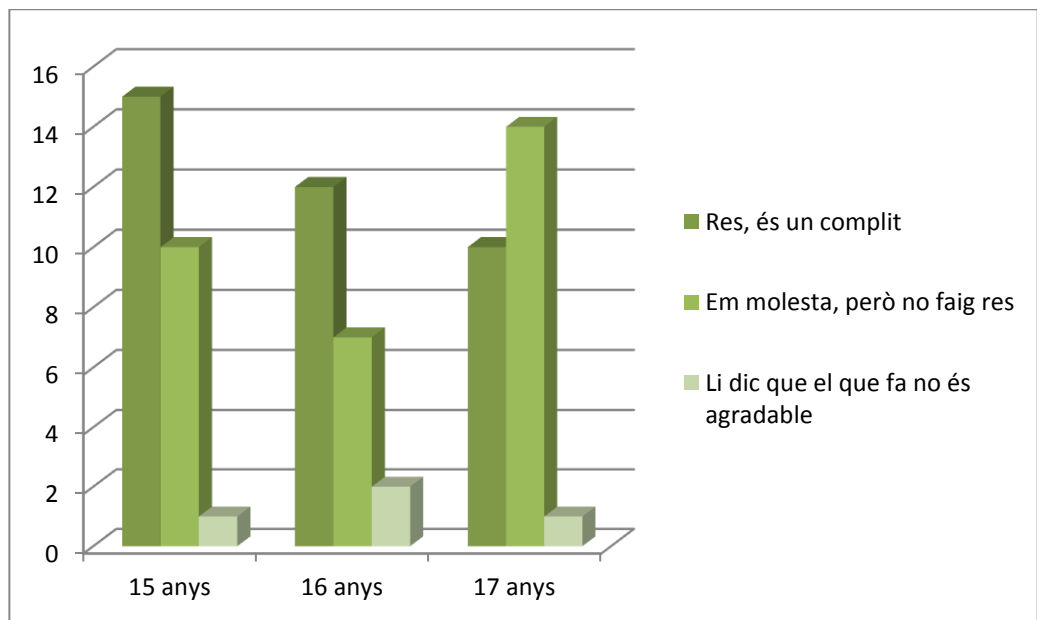

6. Si veus a un noi/home que li diu un "piropo" a una noia que fas?

La majoria de nois de 15 anys opinen que el "piropo" és un compliment i que per tant si ho veuen pel carrer ,no fan res. Una altra part considerable manifesta que se senten molestos però que no fan res. Hi ha un petit percentatge que decideix actuar quan veu aquesta agressió.

Les respostes del nois de 16 anys segueixen el mateix esquema que els de menys edat.

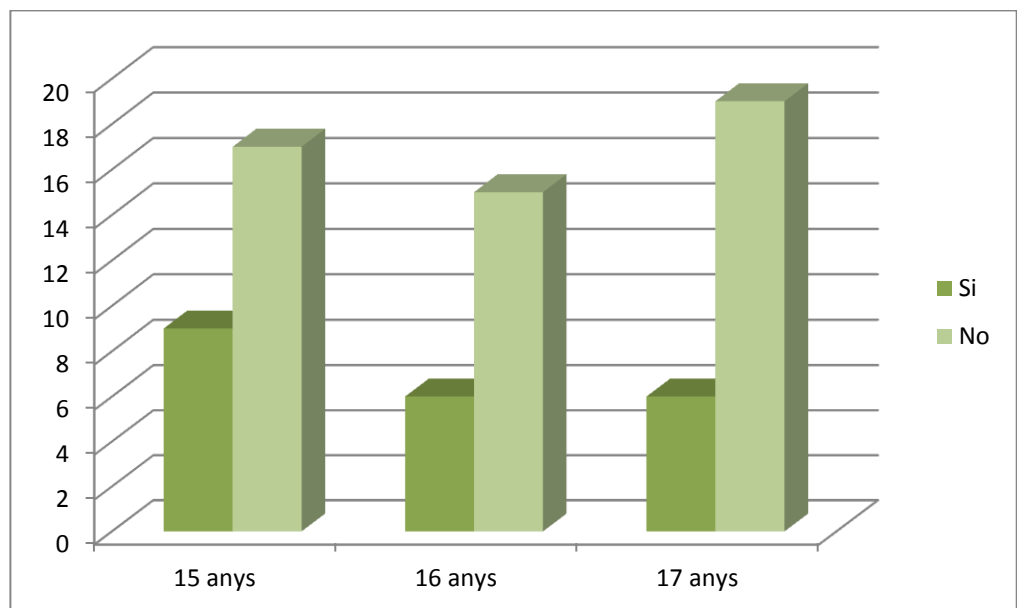
A diferència dels alumnes de menys edat, la majoria dels nois de 17 anys declaren que els hi molesta veure a un home o noi dient-li un "piropo" a una noia però que tot i això no fan res. Encara que el nombre de nois als quals els molesta, ha augmentat en comparació al grup de 16 anys, segueix havent un nombre elevat de nois que creuen que és un compliment. El percentatge restant pertany als pocs nois que li diuen a l'agressor que el que fa no és agradable.

7. Creus que hi ha una cosificació (considerar com un objecte) de la dona a la societat?

La major part dels enquestats de menor edat afirmen que no hi ha una cosificació de la dona a la societat, ara bé una part considerable de nois declara que sí que existeix.

Els resultats dels enquestats de 16 anys i 17 anys segueixen el mateix patró: els alumnes creuen que no existeix la cosificació de la dona, però un reduït nombre pensa que sí que n'hi ha.

10.CONCLUSIÓ

Al principi del treball em vaig plantejar dos objectius. El primer saber si la cultura de la violació operava en les i els alumnes que cursaven 4t d'ESO i 1r i 2n de Batxillerat de meu institut i el segon en quin grau ho feia.

La meva hipòtesi era que sí que operava la cultura de la violació i que ho feia en un grau mitjà. Per a poder demostrar o refutar la hipòtesi vaig fer un model d'enquesta a les noies i un altre als nois, per saber així si operava en ambdós gèneres, considerant que la societat rep, majoritàriament, una educació binaria. També vaig realitzar una entrevista a la coordinadora d'un projecte d'educació per la transformació en perspectiva de gènere per saber el seu punt de vista de la situació actual, respecte a la cultura de la violació, de l'adolescència.

Tant les enquestes com l'entrevista m'han servit per afirmar que la primera hipòtesi plantejada era certa. En les enquestes de les noies, sobretot, trobem que molts mecanismes que sustenten la cultura de la violació, segueixen funcionant i que els pateixen. Com per exemple moltes noies han afirmat que han rebut un "piropo" o que han envaït el seu espai personal. També declaren que existeix una cosificació de la dona a la societat i que les seves famílies continuen perpetuant aquesta cultura amb advertències abans de sortir de casa. Tot i això els resultats de les noies de 4t d'ESO han sigut una mica diferents respecte a les altres edats i com ja he dit això pot ser degut al fet que encara no surten soles i van amb un adult o un grup gran i per tant alguns aspectes no els pateixen.

Com reconeix la Bet Canals a l'entrevista, moltes de les noies no coneixeran el terme cultura de la violació però sí que són conscients dels riscos que poden patir.

En el cas concret dels nois també trobem que s'afirma la primera hipòtesi. Molts dels enquestats reconeixen que mai han rebut una advertència per part de les seves famílies de què no molestin ni facin res a cap noia, també observem que la majoria han fet o escoltat banalitzacions sobre agressions cap a dones, perpetuant un cop més la cultura de la violació

naturalitzant la violència sexual i negant que existeixi una cosificació de la dona. D'altra banda molts nois han dit que una agressió no pot estar justificada i la majoria del grup de 17 anys va manifestar que els hi molestava escoltar un "piropo" cap a una noia, tot i que quan vaig passar les enquestes molts nois van dir que els hi molestava quan era a la seva xicota o amiga.

Concretament si comparem els resultats de la pregunta núm. 2 amb els resultats de la mateixa pregunta de les noies, trobem que a molts nois els hi diuen que vagin amb compte i que no tornin sols a casa, com també trobem amb les noies. Però el que diferencia els resultats és que en els resultats dels nois trobem un gran percentatge de "no", quan en canvi en els resultats de les noies no hi trobem cap. És a dir, depèn de com sigui la família del noi perquè l'adverteixi o no, però mai depèn de la família de la noia, ja que sempre li deien o li segueixen dient.

La segona hipòtesi crec que en el cas de les noies es pot afirmar que actua en un grau mitjà i fins i tot dir que un grau més elevat, però també és veritat que moltes noies se senten empoderades per no haver de demanar a ningú que les acompanyi a casa i que algunes responguin a agressions verbals.

En el cas dels nois no crec que s'afirmi la hipòtesi que opera en un grau mitjà sinó que ho fa en un nivell més baix, és a dir, existeix una conscienciació més elevada o com diu la Bet a l'entrevista molts d'ells no reconeixen les agressions i els privilegis.

Durant la realització del treball em va sorgir l'oportunitat de donar una entrevista per al programa DesFem de Ràdio Sant Vicenç que preparava un programa sobre la cultura de la violació. La presentadora al saber que jo feia el treball de recerca sobre aquest tema em va oferir fer una entrevista i vaig accedir-hi encantada.³³

Per acabar m'agradaria remarcar que queden molts conceptes per treballar sobre aquest tema, ja que el treball és només una petita part de tot un sistema que engloba gairebé tota la nostra cultura i la manera de relacionar-nos i com bé he dit a l'inici gairebé tots els conceptes estan relacionats.

Personalment he après molt, tant del tema tractat sobre com desenvolupar un treball d'aquestes magnituds i aprendre a resoldre els problemes que anaven sorgint.

---

³³ Aquí es pot escoltar el programa complet:

https://enacast.com/radiosantvicenc/#/programs/desfem/radiosantvicenc_podcast_6725

11. BIBLIOGRAFIA

Llibres:

- DESPENTES, Virgine. *Teoria King Kong*. Espanya: Melusina, 2007.
- SANTA CRUZ, Úrsula; SCHURJIN, Deyanira; VASALLO, Brigitte; LLURBA, Ana. *Cultura de la violación. Apuntes desde los feminismos decoloniales y contrahegemónicos*. Antipersona, 2017.
- ZIGA, Itziar. *Malditas*. Navarra: Txalaparta, 2015.
- MARTÍN, Belén. *Violencias (in)visibles. Intervenciones feministas frente a la violencia patriarcal*. Barcelona: Icaria, 2010.
- GAYTAN, Patricia. *Del piropo al desencanto: un estudio sociológico*. 2009
- SABATÉ, Ana; RODRÍGUEZ, Juana M^a; DÍAZ, Mª Ángeles. *Mujeres espacio y sociedad*.
- CARABAJAL, Rocío. *¿Piropo o acoso?*

Audiovisuales:

- *Brigitte Vasallo: La cultura de la violación*. Jornades Hypatía 2016-2017, Burgos.< <https://www.youtube.com/watch?v=K6hspdRrgTs>>
- *Hot girls wanted*. Jill Bauer, Ronna Gradus, 2015. Documental.
- *Hot girls wanted: turned on*. Jill Bauer; Ronna Gradus; Rashida Jones, 2017. Miniserie (6 episodis).
- <https://twitter.com/LikesCero/status/923547181176512513>

- <https://twitter.com/LikesCero/status/914856881574891522>
- <https://twitter.com/BuzzFeedLola/status/930858701036113920>
- <https://twitter.com/twitter/statuses/920583169069502465>
- <https://www.youtube.com/watch?v=cfDrS2ecY2s&t=3s>

Pàgines web:

- <http://www.elmundo.es/especiales/agresiones-invisibles/>
- <http://www.proyecto-kahlo.com/2013/08/la-cultura-de-la-violacion/>
- <http://www.locarconio.com/2016/11/dice-la-publicidad-patriarcal-violentadas-nos-vemos-mas-bonitas/>
- <https://orbitadiversa.wordpress.com/2013/01/28/cosificacion-sexual/>
- <http://www.mujaresenred.net/spip.php?article1397>
- https://www.buzzfeed.com/beatrizserranomolina/las-mujeres-no-se-mueren-las-matan?utm_term=.ft6j5oWPyP#.mv1XW6oD9D
- <https://drcarolineheldman.com/2012/07/02/sexual-objectification-part-1-what-is-it/>
- http://www.playgroundmag.net/noticias/actualidad/Hiqui-Argentina-violencia-agresion_0_1963603640.html

- <https://historiadospuntocero.com/historia-las-mujeres-i-repaso-la-historia-del-feminismo/>
- <https://twitter.com/LikesCero/status/923547181176512513>
- <https://twofriarsandafool.com/2014/10/rape-culture-is-written-in-the-stars/>
- <http://www.stopfemaledeathinadvertising.com/>
- <https://magnet.xataka.com/asi-lo-hemos-vivido/cuando-volver-a-casada-miedo-29-historias-de-acoso-nocturno-contadas-por-sus-protagonistas>
- <https://www.buzzfeed.com/beatrizserranomolina/habitos-mujeres-cultura-de-la-violacion>
- <http://enclavefeminista.es/guia-para-la-prevencion-de-la-violacion-en-cita/>
- <https://www.nytimes.com/2016/06/26/opinion/sunday/who-blames-the-victim.html>
- <https://directa.cat/actualitat/postporno-un-altre-porno-activista-feminista-es-possible>

Presencial:

- Taller-Xerrada “*La cultura de la violació. Adolescència i consentiment.*” XVIII Fòrum contra les violències de gènere.

11. ANNEXOS

Fragment Teoria Kin Kong, Virgine Despentes:

“Durante la violación, llevaba en el bolsillo de mi cazadora Teddy roja una navaja(...). Una navaja que yo sacaba con bastante facilidad en esa época globalmente confusa. (...) Esa noche, la navaja se quedó escondida en mi bolsillo y la única idea que me vino a la cabeza fue: sobre todo que no la encuentren, que no decidan jugar con ella. Ni siquiera pensé en utilizarla. Desde el momento en que comprendí lo que nos estaba ocurriendo, me convencí de que ellos eran los más fuertes. Una cuestión mental. Luego me he dado cuenta de que mi reacción habría sido diferente si hubieran intentado robarnos las cazadoras. Yo no era temeraria, pero sí bastante inconsciente. En ese momento preciso me sentí mujer, suciamente mujer, como nunca me había sentido antes y como nunca he vuelto a sentirme después. No podía hacer daño a un hombre para salvar mi pellejo. Creo que habría reaccionado de la misma manera si hubiera habido un único chico contra mí misma. Era el proyecto mismo de la violación lo que hacía de mí una mujer, alguien esencialmente vulnerable. Se domestica a las niñas para que nunca hagan daño a los hombres, y las mujeres las llaman al orden cada vez que se saltan esa regla. (...) Estoy furiosa con una sociedad que me ha educado sin enseñarme nunca a golpear a un hombre si me abre las piernas a la fuerza, mientras que esa misma sociedad me ha inculcado la idea de que la violación es un crimen horrible del que no debería reponerme. Sobre todo, me da rabia que frente a tres hombres, una escopeta y atrapadas en un bosque del que no podíamos escapar corriendo, hoy todavía me sienta culpable de haber tenido el coraje de defendernos con una pequeña navaja.”

Tweets sobre els mecanismes de defensa de les dones:

 lucasgrifon
@lucasgrifon Seguir

@Barbijaputa un silbato de arbitro cuesta 1€,no tiene mantenimiento y es lo mas efectivo,os lo aseguro,saludos.

10:56 - 9 sept. 2015

2 11 20

 anarosa
@ar_maza Seguir

En respuesta a @piraddams

@m_bosca @Barbijaputa Durante mucho tiempo llevé un spray de defensa. Lo de las llaves es algo fijo si camino sola de noche. Ahora voy moto

13:03 - 9 sept. 2015

3

 Barbijaputa @Barbijaputa 9 sept. 2015

También he hecho el capullo, como saludar a alguien al fondo de una calle desierta. Como si no fuera obvio que no había nadie.

 lloba
@batitram Seguir

@Barbijaputa cuando estoy cerrando la tienda y entra un hombre, pego un salto. Me acerco al mostrador y busco disimuladamente el cúter 1/2

12:53 - 9 sept. 2015

2 10 7

 Marieta
@piraddams [Seguir](#)

En respuesta a @Barbijaputa
[@Barbijaputa](#) Yo le compré una moto a mi hija para q no volviera andando sola de los ensayos de la banda de música a las tantas de la noche.
12:20 - 9 sept. 2015
4 14 10

 Barbijaputa
@Barbijaputa [Seguir](#)

En respuesta a @Barbijaputa
Yo le conté que yo lo que hago es sacar el móvil y hacer como que hablo, que es una tontería, porque ya ves, pero que me da calma.
10:33 - 9 sept. 2015
22 29 31

Manifest 25 de novembre:

- *Si no el miro a la cara potser no em diu res...*
- *Abaixa el cap...*
- *Aquest cop si em diuen alguna cosa respondré!*
- *Caminaré més ràpid, potser així no em segueix tant de prop...*
- *Un cotxe s'atura al meu costat, només m'escolto el cor. Arranca un altre cop, sospiro alleujada...*
- *Hauria d'haver marxat amb la Marta i la Laia...*
- *L'adrenalina m'ofega, acabo de enfrontar-me a un home, no recordo ni què li he dit...*
- *Tampoc vaig tan curta...*
- *No hi ha llum al carrer abans del meu, aniré per una altra camí...*
- *Em poso les claus entre el dits, em sento més segura...*
- *Si he de córrer com vaig, ja l'he cagada...*
- *Aquell tio que m'acaba de cridar com si jo fos un animal, per l'edat, podria ser mun pare...*
- *Obro ràpid la porta de l'entrada mentres miro el reflexe del vidre...*
- *Tanco la porta, ja he arribat a casa.*

Les dones que ens esteu escoltant, segurament, us haureu vist representades en aquests pensaments. Amb més freqüència de la que ens agradaria, moltes de nosaltres ens hem sentit protagonistes de veritables *thrillers* quan tornem de festa, de camí a casa o per anar a la feina.

La por té gènere. L'heteropatriarcat, de la mà del capitalisme i el racisme, s'ha encarregat de que així sigui. El nostre instint de supervivència s'activa cada cop que sortim per la porta de casa. Totes, des de petites, som conscients, d'una manera o altra, que només som convidades a l'espai públic, i per si en algun moment se'ns oblida, el nostre entorn s'entossudeix en recordar-nos-ho. "No arribis tard, no tornis sola". "Surt corrents si veus alguna cosa rara", "seu bé"... Us reconeixeu? Reconeixeu als vostres pares o familiars donant-vos aquests consells, oi? Doncs tot això va construint la indefensió apresada i té a veure amb allò que sentim quan se'ns congela el cos davant d'una agressió o pensem "millor no contestar per no crear una situació pitjor".

En aquesta quotidianitat que acabem de descriure, tothom comparteix i té interioritzat el pacte implícit: que els carrers ni són ni han estat mai nostres. El nostre habitat imposat ha sigut l'espai privat, ocupant-nos de totes aquelles tasques invisibilitzades, infravalorades i no remunerades però alhora imprescindibles pel manteniment de la vida. Quan el capitalisme necessita de la nostra mà d'obra, s'encarrega de deixar-nos ben clar en quins moments i sota quines condicions podem "transitar" per l'espai públic. Sense fer massa soroll, sense ocupar massa, sense cridar gaire l'atenció. I què dir dels mecanismes disciplinaris que s'activen per aquelles dones amb corporalitats diverses, amb orígens diversos, amb opcions afectives no heterosexuales... Per tot això, l'agressió verbal o física i l'assetjament al carrer funcionen de recordatori.

Avui és 25 de novembre, Dia internacional per l'erradicació de la violència envers les dones. Des de Crit de Pit som conscients que les violències masclistes són múltiples i que conformen un monstre que només es pot combatre des de diferents fronts ben organitzats.

Per això, volíem donar compte d'una de les violències més presents en el nostre dia a dia: l'assetjament al carrer. I ho volíem fer a través de la denuncia del "piropo".

Estem cansades d'escoltar que el piropo és un compliment i que ens hauria d'agradar. No és un acte de cortesia. L'agressor no espera una resposta. L'agressor s'aprofita de l'anonimat. El piropo és una representació a petita escala de tot el que suposa viure en un món heteropatriarcal. El piropo marca territori, et recorda qui està per sobre teu, qui et pot violentar i quina opinió és la que importa. El piropo cosifica a la dona cada dia, la fa percebre com un objecte per al consum i des de la mirada de l'home..

També estem fartes de tenir la obligació de respondre. No hauríem de sentir-nos malament per no contestar. Hem de desterrar el sentiment de culpa dels nostres cossos. Els únics responsables i el únics culpables són els agressors.

El piropo i l'agressió verbal al carrer no és una qüestió menor. I no us mentiu, no només el personifica l'obrer, l'home sudamericà, el noi jove amb pocs estudis... això és classisme, racisme i una sortida fàcil per evitar responsabilitats. No tots els homes sou agressors, però tots els agressors són homes. Quants dels aliats del feminisme que esteu aquí presents haureu tirat "una floreta" a una amiga o desconeguda? Pregunta retòrica, és clar. En definitiva: ens agrada un Sant Vicenç dels Horts net de piropos i ja no teniu més excuses.

Per acabar, tampoc volíem oblidar la darrera víctima del masclisme més punyent i impune. En aquest cas una nena de 2 anys d'Alzira, assassinada a mans del seu pare. Des d'aquí demanem responsabilitats d'Estat per aquest i els 89 femicidis del 2017. Ens volen callades i obedients, o sinó, mortes. Nosaltres ens volem vives i dignes, i ens encarregarem des dels nostres mitjans que així sigui. Davant del terrorisme masclista, feminisme és sinònim de vida.

Visca la lluita feminista!

Cartells respostes a “piropos”:

PIROPO N°: 4

**¿DÓNDE
TE LLEVO?**

RESPOSTA N°: 4

**A LA COMISARÍA
PORFAVOR**

SANT VICENÇ
DELS HORTS
M'AGRADA NET
DE PIROPOS

#JANOTENSEXCUSES

PIROPO N°: 6

**¡TE LO METÍA
TODO!**

RESPOSTA N°: 6

**¿QUIERES MI
NÚMERO DE CUENTA?**

SANT VICENÇ
DELS HORTS
M'AGRADA NET
DE PIROPOS

#JANOTENSEXCUSES

PIROPO N°: 9

**¿TE PUEDO HACER
UN TRABAJITO?**

RESPOSTA N°: 9

**TENGO UNO
DE ECONOMÍA**

¿TE LO PASO POR CORREO?

SANT VICENÇ
DELS HORTS
M'AGRADA NET
DE PIROPOS

#JANOTENSEXCUSES

PIROPO N°: 10

**DIGA'M COM ET DIUS
I ET DEMANO PER REIS**

RESPOSTA N°: 10

**EM SAP GREU
PERÒ NO SURTO
A CATALEGS**

SANT VICENÇ
DELS HORTS
M'AGRADA NET
DE PIROPOS

#JANOTENSEXCUSES

PIROPO N°: 1

¡MI REINA!

RESPOSTA N°: 1

**LO SIENTO
PERO
SOY REPUBLICANA**

SANT VICENÇ
DELS HORTS
M'AGRADA NET
DE PIROPOS

#JANOTENSEXCUSES

PIROPO N°: 2

¡BOMBÓN!

RESPOSTA N°: 2

**PARA TI
CADUCADO**

SANT VICENÇ
DELS HORTS
M'AGRADA NET
DE PIROPOS

#JANOTENSEXCUSES

PROTOCOL D'ACTUACIÓ CONTRA LES AGRESSIONS SEXISTES

FESTA MAJOR ALTERNATIVA DE SANT VICENÇ DELS HORTS

JULIOL 2016

Redacció:

Crit de Pit

Col·lectius i entitats adherides:

1. ABANS DE COMENÇAR

Des de Crit de Pit, hem decidit abordar el sexisme als espais festius com una qüestió primordial de la nostra implicació a la Festa Major Alternativa de Sant Vicenç dels Horts. Entenem el sexisme al que en algunes ocasions ens veiem sotmeses les dones pel simple fet de ser-ho com una de les grans problemàtiques que impedeixen el gaudi i la convivència lliure en les nostres festes. Es tracta d'una proposta que s'engega des de Crit de Pit però amb la intenció d'utilitzar-la a tots els espais festius on hi participin les entitats que s'hi adhireixen, no només en aquells actes organitzats per Crit de Pit o que compten amb alguna de les seves membres.

L'elaboració d'aquest document ha sorgit de la detecció d'una necessitat transversal: Sant Vicenç dels Horts no compta amb cap pla d'actuació específic pels espais festius i, per tant, ens urgeix la creació d'espais de confiança i seguretat a les nostres places. El Protocol d'actuació contra les agressions sexistes també pretén ser un punt de partida per a la creació de d'ambients de relació segura, consentida, lliure i horitzontal més enllà de la festa major. És a dir, aquest document ens pot servir com a model d'actuació per actuar davant d'altres situacions de discriminació – per motius racistes, per exemple – i, com una llavor per impulsar relacions més igualitàries i segures en assemblees i altres espais dels col·lectius adherits.

El Protocol ha de comptar amb una necessària fase de sensibilització i formació que s'especificarà més endavant per a coresponsabilitzar a totes les entitats que el signen per coresponsabilitzar-se vers els sexisme. Volem que Sant Vicenç dels Horts sigui un poble lliure d'opressions patriarcals i ens cal tota la implicació possible.

L'objectiu transversal d'aquest protocol és l'empoderament. És a dir, garantir espais de seguretat i confiança on, en el cas de produir-se una agressió sexista, les persones afectades se sentin amb prou suport per actuar per elles mateixes. Per això, es molt important formar-nos per actuar i coresponsabilitzar-nos, per aprendre a posar límits i entendre el consentiment com la base de qualsevol interacció.

2. PREMISSES QUE CAL TENIR EN COMPTE

- a) Res justifica una agressió (ni les drogues, ni el vestuari, ni l'alcohol...).
- b) Una agressió es produeix quan algú se sent agredit/da: cadascú té els seus límits, que són variables en funció de les vivències personals. No es legítim qüestionar els límits de l'altre.
- c) El patriarcat és un sistema de relacions de poder on el rol masculí té el privilegi i que, per tant, s'atorguen posicions privilegiades a les persones socialitzades com a homes. Això no vol dir que tots els homes exerceixin el poder que se'ls hi ha atorgat, però sí que es poden creure amb el dret d'exercir-lo. Sentir-se amb el dret de fer comentaris, insultar, intimidar, no respectar l'espai vital d'algú, exercir contacte físic sense consentiment... són algunes de les actituds masculines que es veuen normalitzades dins del patriarcat.
- d) Totes i tots podem ser agressors/es: es poden traspasar els límits de l'altra persona ja que aquests són subjectius, és tracta d'allò que cadascú sent i de la seva socialització dins del sistema patriarcal. El que per una persona és una agressió pot no ser-ho per una altra, però s'han de posar tots els mitjans per empoderar les persones que ho visquin com a tal i vulguin posar límits.
- e) Una agressió és un abús de poder d'una persona sobre una altra: no és un malentès, ni un conflicte.
- f) La idea que "allò personal és polític" és la base d'aquest protocol. En el moment que acceptem aquest protocol, totes ens hauríem de sentir interpel·lades per qualsevol agressió sexista que es doni als nostres espais de festa.
- g) Les persones agredides no són víctimes passives, més aviat són supervivents del sistema patriarcal. Hem d'actuar sempre amb el seu consentiment, respectar les seva decisió personal i política. L'objectiu neix com un mecanisme de protecció transversal de l'espai, però sense menystenir mai la decisió de la persona que pateix l'agressió. No és una víctima, no cal salvar-la de res, s'ha d'actuar només si ella ho vol i de la manera més dialogant possible.

3. QUÈ SÓN I QUÈ IMPLIQUEN LES AGRESSIONS SEXISTES EN CONTEXTOS FESTIUS?

Què és una agressió sexista? Agressió física (o no), exercida sobre una persona per motius de gènere, orientació sexual, aspecte físic en relació als estàndards estètics, etc. Són tractaments diferencials d'una persona a causa de la seva pertinença o adscripció de gènere. Alguns exemples podrien ser:

- Comentaris ofensius i/o degradants, abusos verbals o qualsevol altre comportament hostil com insults, burles, comentaris despectius, *piropos* no desitjats, etc. L'objectiu és ridiculitzar a la persona o un grup.
- Formes no consentides de contacte físic: tocaments indesitjats que incomodin, violentin o no agradin a la persona o grup que els pateix.
- Exhibició de símbols sexistes ofensius.
- Crear espais hostils on *totdon*³⁴ no se senti lliure d'expressar-se. Volem espais feministes.

Qui l'exerceix? La persona assetjadora pot ser un company o qualsevol altra persona que es trobi al context festiu, ja que *totdon* podem traspasar els límits de les altres i no ser capaces d'admetre que els hem traspassat. Es poden donar entre persones conegudes i/o desconegudes, entre companyxs de militàncies, de col·lectius o entitats. Partint dels privilegis masculins en una societat patriarcal com la nostra, entenem que la majoria d'agressions es produeixen sobre les dones i la resta d'identitats de gènere no hegemòniques (trans o *queer*).

On es poden produir? Aquestes formes d'opressió patriarcal apareixen constantment en la nostra vida quotidiana i en els nostres espais, sobretot en alguns climes on se sobreentén la confiança i el "bonrotllisme", com poden ser els contextos festius. A més a més, la idea que les qüestions relacionades amb el consentiment, el desig i el contacte físic pertanyen a l'espai privat de les persones i que no cal entrar-hi, també dificulten actuar i visibilitzar les agressions sexistes com una qüestió política: són una discriminació directa. Totes aquestes consideracions ajuden a legitimar la permissivitat de les agressions i reprimeixen el malestar, la protesta o la capacitat de resposta de la persona agredida, tot permetent que aquestes formes de violència quedin silenciades, minimitzades i reproduïdes. Per a Crit de Pit i per a qualsevol persona amb perspectiva feminista, aquestes situacions no són anècdotes o qüestions aïllades sense importància, sinó que responen i formen part d'una violència estructural. Denunciar-les i combatre-les hauria de ser una prioritat política per a qualsevol projecte llibertari, d'esquerres i que promogui la defensa dels drets humans.

---

³⁴ En substitució de "tothom".

4. PREVENCIÓ

Després de tot això, considerem que és molt important fomentar actuacions que contemplin els eixos d'opressió i que treballin per prevenir els impactes de les situacions sexistes i discriminatòries. Sóm conscients que, al ser el primer any que es tracta aquest tema, tenim certes limitacions – temporals, de recursos i de formació – però creiem necessari començar a realitzar alguna acció encaminada a prevenir el sexisme a la Festa Major Alternativa de 2016.

Què s'ha fet?

- Aportacions al departament de Igualtat per intentar abordar el sexisme a tota la festa major, no només a l'alternativa. S'han fet propostes de cartells i s'ha proposat treballar el contingut d'aquest protocol a la Taula d'Igualtat, tot i que no ha estat possible.
- Elaboració de materials gràfics i audiovisuals com cartells i la falca.
- Cartells preventius.
- Taller sobre el protocol a la Festa Major Alternativa: com un espai participatiu per acabar de definir el protocol i començar amb la formació. Amb dinàmiques de cassos hipotètics i de teatralització.

Què cal fer?

- Formar a les persones de les entitats adherides al protocol. S'ha d'establir quan i sobre quins temes.
- Treballar el Protocol fora de la Festa Major Alternativa. Fer-lo arribar a d'altres entitats al poble.
- Establir mecanismes de seguiment del protocol amb les entitats adherides.
- Crear grups de treball i responsables de cada entitat que es vulguin implicar en l'aplicació del protocol.
- Difusió per xarxes socials i mitjans locals.
- Elaborar tallers d'empoderament a Sant Vicenç dels Horts previs a la Festa Major per a dones, lesbianes i trans: autodefensa, tallers de reflexió sobre agressions sexistes de caire no-mixte, tallers sobre consentiment, etc.

5. QUÈ FER DAVANT D'UNA AGRESSIÓ?

Resposta de l'organització

En aquest apartat trobem la proposta d'actuació concreta en el cas que hi hagués una agressió sexista els dies de la festa major. Cal remarcar que no només es donarà una resposta a l'agressió sexista en el moment en què aparegui, sinó que es contempla un acompanyament posterior a l'agressió si la persona agredida ho demana. També contemplem que la persona agredida respongui practicant l'autodefensa. En aquest cas, se li donarà suport en la seva reacció.

Allò desitjable és que la persona afectada acudeixi a la barra on hi haurà una o diverses persones encarregades de mediar que acompanyaran a la persona fins on hi ha l'agressor. Si la persona no acudeix a la barra, sempre cal consultar-li abans d'actuar. L'actuació es compon de tres passos:

1. AVÍS: se li comunica a la persona agressora que està realitzant una agressió sexista i que la persona agredida se sent incòmoda i violentada. Se li fa saber que si no atura aquesta actitud, serà expulsada de la plaça.
2. EXPULSIÓ: si la persona agressora no atura l'assetjament, expulsió de la plaça. Un grup de persones prèviament formades s'encarregarà d'expulsar a l'agressor. La metodologia proposada és mitjançant una muralla humana. És responsabilitat de totes que aquesta persona no torni a entrar la plaça.
3. Quan s'ha efectuat l'expulsió, es recorda per megafonia que no es toleraran discriminacions sexistes ni de cap tipus en l'espai. Es llegirà el manifest. L'endemà, abans del inici dels concerts, es tornarà a pujar a l'escenari i es llegirà el manifest recordant que no es tolerarà cap actitud sexista.

Acompanyament

Un cop es realitza l'actuació davant de l'agressió hem de preguntar-li a la persona si necessita acompanyament.

En el cas que la persona agredida necessiti atenció mèdica i interposar denúncia, les persones formades prèviament faran un acompanyament. Disposarem també d'un full de recursos a qui derivar i facilitarem el telèfon 24h d'atenció a les violències masclistes.

Qüestions molt importants a tenir en compte...

- Es donarà una resposta col·lectiva en cas que la persona agredida ho vulgui
- S'ha d'evitar crear una situació més conflictiva que l'anterior.
- Mai pot realitzar-ho una persona sola.
- Hi ha prou amb un avís. D'altra manera podem perpetuar la situació i augmentar el grau de violència. No estem per donar segones ni terceres oportunitats.
- To dialogant.
- No es farà CAP referència explícita a la persona agredida o violentada
- Es llegeix un manifest específic a l'escenari sense fer cap al·lusió directa.
- S'ha d'explicar que si l'avís no es pren seriosament, es procedirà a l'expulsió.
- En els casos d'agressió física amb força NO HI HA AVÍS.
  - No volem que es generi una situació pitjor de la que es tenia.
  - Primer cal dialogar. Hem de vigilar les nostres actituds perquè no hem de ser ni heroïnes ni herois. S'ha d'evitar la confrontació directa. Vigilar també amb el llenguatge que utilitzem.
  - No mencionar la persona agredida ni fer-ne cap referència.
  - Després d'una actuació davant d'una agressió demanarem si la persona necessita acompanyament. En el cas que la persona agredida necessiti atenció mèdica i interposar una denúncia, les persones formades prèviament faran un acompanyament. Disposarem també d'un full de recursos a qui derivar i facilitarem el telèfon 24h d'atenció a les violències masclistes.
  - La resposta individual de la persona agredida és totalment lliure, entenem que ha de poder actuar com vulgui davant d'una agressió. Si no vol donar cap resposta, és la seva decisió. I si no estem d'acord amb la seva resposta, tampoc li hem de dir. No som jutges, sinó acompanyants.
  - En tot moment cal donar suport a la persona agredida, i és important preservar-la sense que se senti exclosa de l'espai de festa. Li hem de proporcionar un espai de seguretat i apartar-la de l'agressor.

- Cal tenir clar que hi haurà actituds, comportaments i conductes que no seran tolerades des del moment que s'implanti aquest protocol, i que les hem de rebutjar per tal de gaudir d'unes festes lliures de sexismes. Després no serà moment de jutjar si una situació és pot catalogar com a agressió sexista o no, només s'haurà d'actuar quan la persona agredida ens ho demani. No hi haurà esclatxa per les presumpcions de culpabilitat ni innocència, no som jutges ni policies.

Materials per a les persones de l'organització i la barra

- Full d'actuació penjat a les barres.
- Protocol imprès.
- Manifest per llegir a l'escenari.
- Full de recursos sobre l'atenció a les violències masclistes per derivar.

Testimonis de persecucions:

Siguiéndola desde el metro hasta su casa

Aloe Vaga nos ha contado varios incidentes. Dejamos uno que sufrió a los 25:

Volvía a mi casa en metro hacia la una de la mañana. Un tipo transbordó donde yo y se metió en mi vagón, que iba vacío. Se me encendió la alarma. Bajé en la parada de Estrecho y... efectivamente, **se bajó conmigo y me siguió**. Me quedaban diez minutos por calles desiertas. Afortunadamente había una cuadrilla municipal trabajando en una boca de alcantarilla de Bravo Murillo (sería una avería urgente, tan tarde como era). Crucé la calle y me quedé al lado de ellos mirando al tipo a través de la calle. Esperó un rato parado y se fue. Los de la avería vieron qué pasaba, no dijeron nada pero también le miraron. Al cuarto de hora me fui para casa vigilando todas las esquinas por si me seguía.

Que te tengan que vigilar hasta cómo subes tu ascensor

Patrizia tenía 18 años cuando le ocurrió esta experiencia:

Salí a tomar algo con unos amigos y volví a casa a las dos o tres de la mañana. Como no puedo fumar en casa, tengo la costumbre de fumarme siempre un cigarro sentada cerca de mi portal. Estoy en esas con los cascos puestos cuando **veo algo pasar por el rabillo del ojo, pero no hago caso**. Cuando termino veo que, bloqueando la entrada de mi casa, hay un chico pajeándose y mirándome. No dije nada, me di la vuelta y empecé a caminar rápido calle abajo sin mirar atrás. Lo que más me asustó es que estuvo todo ese tiempo desde que le vi pasar hasta que me levanté allí plantado, y yo ni me di cuenta.

Me quedaba un 4% de batería y lo usé para llamar a uno de los amigos con los que había estado antes, escondida en otro portal. Me dijo que llamara a la policía, pero justo entonces veo un taxi que se para una calle más abajo. Corro y le digo a los pasajeros que si pueden acompañarme hasta el portal. Todo esto llorando y muy nerviosa, claro. Me acompañan. Allí ya no hay nadie, pero los del taxi esperaron igualmente hasta verme subir al ascensor (las puertas del portal son de cristal). No se lo conté a nadie de mi familia por miedo a que no me dejaran volver a salir, pero una amiga me dio un spray de pimienta y durante unas semanas iba con eso siempre encima.

Testimonis de exhibicionisme:

“No lo contamos en nuestras casas por miedo a que no nos dejaran seguir saliendo”

A los 12 años, paseaba en bicicleta con una amiga por el parque y se nos ocurrió subir un poco la colina. **En eso, sale un viejo entre los árboles masturbándose, mirándonos y riéndose.** Nosotras, asustadas, nos subimos a la bicicleta y nos tiramos para abajo lo más rápido posible. Nos dio miedo, nos pusimos nerviosas, nos caímos. A mi amiga se le rompió el esternón. **Nos sentimos vulneradas.**

No lo contamos en nuestras casas, por miedo a que no nos dejaran seguir saliendo. No subimos en meses a la colina.

Saliendo de la Universidad

Esta soy yo con 21 años, en Ciudad Universitaria, Madrid, a las tantas de la mañana. Después de haber estado bebiendo con los amigos, decido volver a casa. Sola, claro, por qué no. En la parte ajardinada del campus veo a un señor solitario entre los árboles con los pantalones bajados tocándose y mirándome a la cara, y paso rápidamente de largo.

Consells del “Instituto de la Mujer”:

Doce comportamientos que te pueden ayudar a evitar una violación en una cita

1. Comenta a tus amigas y amigos con quién vas y adónde piensas ir. Avisa siempre a alguien.
2. Vigila tu bebida, no bebas si la has perdido de vista. Pueden introducir sustancias que hagan que pierdas el control o la consciencia. Estate atenta y, ante la duda, pide otra.
3. Deja claros tus límites. Si no te interesa alguien, díselo claramente.
4. Si no estás cómoda, vete. No tengas miedo de dejar un ambiente incómodo. Si no estás segura de una persona o situación, vete inmediatamente.
5. Absolutamente nada de lo que haya pasado con anterioridad te obliga a tener una relación sexual.
6. Si te sientes amenazada por alguien con quien estás no te cortes y monta una escena. Grita, patear, golpea una pared, lanza objetos, haz todo lo posible para atraer la atención de otras personas. Y si hay agresión, grita «¡fuego!» en vez de «¡ayuda!».
7. Ten siempre un plan alternativo para llegar a casa. No dependas de tu cita para volver.
8. Lleva siempre efectivo para emergencias, para imprevistos, etc. Y no lo gastes.
9. Ten siempre a mano el teléfono del taxi. Si te sientes incómoda, llama a un taxi y vete.
10. Coloca en el mercado rápido teléfonos de emergencia o policía. Si te encuentras en una situación comprometedoras podrás pedir ayuda de forma rápida y discreta.
11. Si la situación se complica, pide ayuda. Nunca sientas que no puedes llamar a tu familia por miedo a una bronca, o a alguien cercano, te quieren, se preocupan por ti, y te ayudarán.
12. Al salir con amistades, cuidad unas de otras.

Lletra “Se quemó” de La Otra:

Él era un violador cualquiera,
tenía por delante toda una vida de alegrías y penas y libertad sexual.
Pero no calculó nunca pensó que un día una mujer sobreviviera a su agresión
dejase de ser víctima tomando la cerilla y el bidón.
Él no esperaba su venganza y se quemó.
Se quemó, se quemó. x4

Algo tan terrible me ha obligado a estar pensando y es que creo que vestido con ropa tan inflamable él se lo estaba buscando, tendría que haber vuelto a casa un poco más temprano, probablemente había estado bebiendo y es que todas sabemos que el alcohol te hace susceptible al fuego.
Se quemó, se quemó. x4

Y me pregunto porque no lo impidió, no es tan difícil apagarse solo hay que rodar un poco por el suelo y es que seguro que en el fondo lo había estado queriendo. Y hay testigos que ese mismo día le vieron comprando un mechero, como saber si no se prendió fuego a sí mismo y luego mintió. Yo creo, que es lógico.
Se quemó, se quemó. Se lo buscó. Se quemó, se quemó x3

Y hoy mi corazón no para de gritar que por su propia seguridad hay que educar a los violadores. Lo mejor será que vistan ropa ignífuga y que siempre lleven varios extintores.
Se quemó, se quemó. x4

ENQUESTES NOIES

Indica el grup classe i l'edat:

1. Alguna vegada t'ha dit un "piropo" pel carrer un desconegut ?

 Sí   No   Moltes vegades

2. Alguna vegada han envaït el teu espai personal a un espai públic: carrer, festa...?

 Sí   No

3. Has hagut de demanar a un noi que t'acompanyi a casa per por a tornar sola?

 Sí   No   Quasi sempre ho he de fer

4. Alguna vegada t'has sentit incòmoda per la mirada d'un home o noi?

 Sí   No   Moltes vegades

5. Quan surts de casa els/les teus/teves pares/mares amb quina freqüència et diuen que vagis amb compte?

 Mai   Només quan era més petita   Poques vegades   Cada cop que surto

6. Si veus a un noi/ home que li diu un "piropo" a una noia que fas?

 Res, es un compliment   Em molesta , però no faig res   Li dic que el que fa no és agradable

7. Creus que hi ha una cosificació (considerar com un objecte) de la dona en la societat?

 Sí   No

ENQUESTES NOIS

Indica el teu grup classe i edat:

- 1. Alguna vegada el teus/teves pares/mares t'han dit que quan surtis de casa no facis res a cap noia ni la molestis?**

Si   No

- 2. Quan surts de casa els teus/teves pares/mares et solen dir que vagis amb compte i que no tornis sol a casa?**

Si   No

- 3. Alguna vegada has fet o escoltat banalitzacions en referència a violacions o agressions cap a dones?**

Si   No

- 4. Alguna vegada li has dit tu o un conegut un "piropo" a una noia, que no coneixies, pel carrer?**

Si   No

- 5. Creus que una agressió pot estar justificada? (ja sigui per la roba, el consum d'alcohol, etc.)**

Si   No

- 6. Si veus a un noi/ home que li diu un "piropo" a una noia que fas?**

Res, es un compliment   Em molesta, però no faig res   Li dic que el que fa no és agradable

- 7. Creus que hi ha una cosificació (considerar com un objecte) de la dona en la societat?**

Si   No